

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΚΕΡΚΥΡΑΣ
ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Η ΜΠΑΝΤΑ ΠΝΕΥΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Επιστημονικό Συνέδριο

Κέρκυρα, 5-7 Απριλίου 2019

Πρόγραμμα – Περιλήψεις – Βιογραφικά

**ΑΙΘΟΥΣΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
Νικηφόρου Θεοτόκη 10**

Παρασκευή, 5 Απριλίου 2019

17.00-17.30: Εγγραφή Συνέδρων και Χαιρετισμοί

Συνεδρία 1: Η μπάντα στα Επτάνησα I

(πρόεδρος: Ευστάθιος Μακρής)

17.30-17.50: Νίκιας Λούντζης, *Ο Φιλαρμονικός Σύλλογος του 1816 στη Ζάκυνθο. Μία επιβεβλημένη αναθεώρηση*

17.50-18.10: Σπυρίδων Δεληγιαννόπουλος, *«Ίνα τι»: ο θρησκευτικός ύμνος που συνδέθηκε άρρηκτα με τις φιλαρμονικές παραδόσεις της Ζακύνθου*

18.10-18.30: Ανθή Κυρτσόγλου, *Το ρεπερτόριο των στρατιωτικών μπαντών της Αντάντ στην Κέρκυρα κατά την περίοδο 1916-1919*

18.30-18.40: Συζήτηση

Διάλειμμα

Συνεδρία 2: Η μπάντα στα Επτάνησα II

(πρόεδρος: Πάνος Βλαγκόπουλος)

18.50-19.10: Γιάννης Κουτάγιαρ, *Βασίλειος Κρητικός (1912-2002), ο Γαστουριώτης αρχιμουσικός*

19.10-19.30: Μίτσου Ακογιούνου-Ζωή Διονυσίου-Ελίνα Λευθεριώτη, *Ο ρόλος της μπάντας στη μουσική παράδοση του Γαστουρίου Κερκύρας*

19.30-19.50: Γεράσιμος Μαρτίνης, *Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας 1937-1947: Το ζήτημα του αρχιμουσικού*

19.50-20.00: Συζήτηση

* * *

Σάββατο, 6 Απριλίου 2019

Συνεδρία 3: Η μπάντα στην κυρίως Ελλάδα I

(πρόεδρος: Σπύρος Προσωπάρης)

9.30-9.50: Κωνσταντίνος Δελλής, *Δημοτική Φιλαρμονική Φιλιατών: Ιστορία, κοινωνική διάσταση, ο εκπαιδευτικός και καλλιτεχνικός της ρόλος στους Φιλιάτες και στην ευρύτερη περιοχή του Νομού Θεσπρωτίας*

9.50-10.10: Λάμπρος Ευθυμίου, *Η Φιλαρμονική του Μουσικοφιλολογικού Συλλόγου «Σκουφάς» της Άρτας. Η ιστορική εξέλιξή της και οι επιδράσεις της στη μουσική ζωή της περιοχής*

10.10-10.30: Σπύρος Σκλαβενίτης-Κατερίνα Μυρτώ Φατούρου, *«Την Κυριακή θ' ακούσουμε την μπάντα». Μια πρώτη προσέγγιση στην ιστορία της Φιλαρμονικής Πρέβεζας «Ο Ορφέας»*

10.30-10.50: Ιωάννης Πλεμμένος, *Από τον μουσικό «εκπολιτισμό» του λαού στην εκλαϊκευση της «πολιτισμένης» μουσικής: Όψεις της συνάντησης της μπάντας των χάλκινων με τις τοπικές κοινωνίες στην ελληνική επαρχία της Μπελ-Επόκ*

10.50-11.00: Συζήτηση

Διάλειμμα

Συνεδρία 4: Η μπάντα στην κυρίως Ελλάδα II

(πρόεδρος: Ιωάννης Πλεμμένος)

11.20-11.40: Βασιλική Φιλιππαίου, *Φιλαρμονική Εταιρία Ωδείο Πατρών, μια ιστορική μουσική πορεία*

11.40-12.00: Γιώργος Μονεμβασίτης, *Giocondo Moretti - Γύθειο: Ένας Ιταλός μαέστρος - Μια πόλη μουσική*

12.00-12.20: Ρενάτα Δαλιανούδη, *Προς τον εξευρωπαϊσμό της μουσικής ζωής στην Ελλάδα, 19ος-20ός αιώνας: Ο ρόλος των φιλαρμονικών στα Επτάνησα και τα νησιά του Β-Α. Αιγαίου. Μια (συγ)κριτική προσέγγιση*

12.00-12.30: Συζήτηση

Διάλειμμα

Συνεδρία 5: Η μπάντα στις Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις I

(προεδρεύουσα: Ρενάτα Δαλιανούδη)

12.50-13.10: Αλεξάνδρα Παπαστεργιοπούλου, *194 χρόνια Στρατιωτικής Μουσικής στην Ελλάδα: ένας θεσμός υπό απειλή*

13.10-13.30: Μαρία Καπκίδη, *Συνοδεύοντας θρησκευτικές τελετές και εθνικές εορτές: η «Μουσική της Φρουράς Αθηνών» στην δισκογραφία του γραμμοφώνου*

13.30-13.50: Αλέξανδρος Λιτσαρδόπουλος, *Η μπάντα στις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις. Ιστορική πορεία*

13.50-14.00: Συζήτηση

Συνεδρία 6: Η μπάντα στις Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις II

(πρόεδρος: Κωνσταντίνος Βλάχος)

17.00-17.20: Άννα Χατζηαθανασίου, *Η μπάντα του Ελληνικού Στρατού Ξηράς: «Δημόσιαι Συναυλίες» 1874-1876*

17.20-17.40: Αθανάσιος Μανιάτης, *Η Μουσική της Κρητικής Χωροφυλακής 1899-1913: ο ρόλος και η συμβολή της στα κοινωνικά και πολιτιστικά δρώμενα του νησιού*

17.40-17.50: Συζήτηση

Διάλειμμα

Συνεδρία 7: Η μπάντα στις Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις III

(πρόεδρος: Αθανάσιος Μανιάτης)

18.00-18.20: Ισίδωρος Θύμης, *Το ρεπερτόριο της Μουσικής του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού και η απόδοση Εθνικών Ύμνων Ξένων κρατών*

18.20-18.40: Κωνσταντίνος Βλάχος, *Κελεύσματα διαχρονικά στο Πολεμικό Ναυτικό από σάλπιγγα, τύμπανο ή ναυτική σφυρίχτρα*

18.40-19.00: Μανώλης Λούζης, *Χρονικό της σύστασης και η δραστηριότητα των μουσικών τμημάτων του ατμοδρόμωνα «Ελλάς» και του ενδρόμου «Ναύαρχος Μιαούλης» (1879-1884)*

19.00-19.20: Αντώνιος Ζεργβός, *Οι Κερκυραίοι μουσικοί και η Μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού*

19.20-19.30: Συζήτηση

20.30: Συναυλία της μπάντας της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας

Διευθύνει ο αρχιμουσικός Σπύρος Προσωπάκης

* * *

Κυριακή, 7 Απριλίου 2019

Συνεδρία 8: Προοπτικές I

(προεδρεύουσα: Μαρία Ντούρου)

10.00-10.20: Σπύρος Ρουβάς, *Τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα του σημερινού αρχιμουσικού μπάντας και μια πρόταση για την αναβάθμιση των σχετικών ωδειακών σπουδών σε «Δίπλωμα Διεύθυνσης και Εκπαίδευσης Μπάντας»*

10.20-10.40: Κωνσταντίνος Χασιώτης, *Η ορχήστρα πνευστών στο ελληνικό πανεπιστήμιο: Έρευνα, εκπαίδευση, τεχνική, ερμηνεία, μουσική δημιουργία και διασύνδεση με την κοινωνία και την αγορά εργασίας*

10.40-11.00: Κωνσταντίνος Δημουλάς, *Ψυχοβιολογία μουσικού βιώματος: Διερμηνεύοντας την διαλειτουργήση του έργου των μπαντών*

11.00-11.10: Συζήτηση

Διάλειμμα

Συνεδρία 9: Προοπτικές II

(πρόεδρος: Κωνσταντίνος Χασιώτης)

11.20-11.40: Σωκράτης Άνθης, *Το κερκυραϊκό 'El Sistema'*

11.40-12.00: Μαρία Ντούρου, *Μπάντα και Μουσικά Σχολεία*

12.00-12.20: Έκτορας Μερκούρης, *Η μπάντα ως μάθημα στο πλαίσιο ενός Μουσικού Σχολείου. Η περίπτωση της Μπάντας του Μουσικού Σχολείου Λευκάδας*

12.20-12.40: Φωτεινή Αγγέλη, *Η μπάντα πνευστών στην Ολλανδία*

12.40-12.50: Συζήτηση

Διάλειμμα

Συνεδρία 10: Η μπάντα στα Επτάνησα ΙΙΙ

(πρόεδρος: Σωκράτης Άνθης)

13.00-13.20: Δημήτρης Παπικινός, Σπύρος Δουκάκης, *ένας συνθέτης στην Κέρκυρα του Μεσοπολέμου*

13.20-13.40: Γιώργος Ζούμπος, *Ο «Ψυχαγωγικός Συνεταιρισμός» και ο πρώτος αρχιμουσικός της Φιλαρμονικής Εταιρείας «Μάντζαρος», Αναστάσιος Ρινόπουλος*

13.40-14.00: Όλγα Παχή, *Ο αντίκτυπος της δημόσιας ιστορίας στην μπάντα της Φιλαρμονικής Εταιρείας «Μάντζαρος» κατά την περίοδο 1910-1920*

14.00-14.20: Κώστας Ζερβόπουλος, *Το μουσικό αρχείο της Φιλαρμονικής Άνω Κορακιάνας «Σπύρος Σαμάρας»*

14.20-14.30: Συζήτηση

Λήξη του Συνεδρίου

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Φωτεινή Αγγέλη,

Η Μπάντα Πνευστών στην Ολλανδία

Η Ολλανδία είναι μία από τις χώρες με μεγάλη παράδοση στο χώρο της μπάντας των πνευστών που ξεχωρίζει παγκοσμίως όχι μόνο για τη ποιότητα των συνόλων της, επαγγελματιών και μη (Μπάντα του Βασιλικού Ναυτικού-Marinierskapel der Koninklijke Marine), αλλά και για τη πολυάριθμη παραγωγή έργων για μπάντες ετησίως (συνθέτες όπως ο Jacob de Haan ζουν και δραστηριοποιούνται στην Ολλανδία) καθώς και για τους παγκοσμίως φήμης μουσικούς διαγωνισμούς που διοργανώνει (Kerkrade Music Contest, Military Tattoo Rotterdam). Με την ευκαιρία που μου παρουσιάζεται στο συνέδριο σας, θα ήθελα να παρουσιάσω τον τρόπο λειτουργίας των ολλανδικών μπαντών πνευστών (κυρίως των μη επαγγελματικών), την εκπαίδευση των νέων μουσικών, τη διαδικασία που χρειάζεται ένας μαέστρος μπάντας για να γίνει επαγγελματίας στην Ολλανδία, το σύνηθες ρεπερτόριο, καινοτομίες, καθώς και να προσπαθήσω μία σύγκριση με τις μπάντες πνευστών στην Ελλάδα. Σκοπός της έρευνάς μου είναι να παρουσιάσω εναλλακτικούς τρόπους λειτουργίας της μπάντας πνευστών καθώς και ιδέες που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν και στη Κέρκυρα/ Ελλάδα.

Σωκράτης Ανθης,

Κερκυραϊκό El Systema

Μουσική και κοινωνία: Το Κερκυραϊκό ElSystema, ως παράδειγμα μουσικής αντίστασης στην κρατική αδιαφορία. Κοινωνική, οικονομική, εκπαιδευτική και πολιτική προσέγγιση. Βενεζουέλα, Καράκας 1975. Ένας τριανταεξάχρονος καθηγητής μουσικής και οικονομολόγος, ο Χοσέ Αντόνιο Αμπρέου, είχε μια ιδέα για να σώσει όσα περισσότερα παιδιά μπορούσε από τη φτώχεια, τη φρίκη του δρόμου, τα ναρκωτικά και την εγκληματικότητα: να τους διδάξει μουσική, φυσικά δωρεάν. Προσπάθησε μάλιστα να συνδυάσει τα διάφορα όργανα, τα οποία τους μάθαιναν, ώστε να σχηματίσει μια ορχήστρα κλασικού τρόπου. Η αρχή έγινε με 11 παιδιά.

Βενεζουέλα: Από το 1975 έως σήμερα, οι πρόεδροι της Βενεζουέλας, οι κυβερνήσεις και οι ιδιώτες χορηγοί αγκάλιασαν το El Systema, το χρηματοδότησαν και το στήριξαν. Επίσης, οι τράπεζες έδωσαν απλόχερα χρήματα για να εξαπλωθεί το σύστημα, διότι από μελέτες που έκαναν διαπίστωσαν πως κάθε ένα δολάριο, το οποίο επένδυναν, παρήγαγε 1.70 δολάρια σε κοινωνικό μέρισμα μέσα από τη μείωση της παραβατικότητας και τη βελτίωση των σχολικών επιδόσεων. Σήμερα, μαθαίνουν μουσική περίπου 300.000 παιδιά ετησίως και δημιουργούνται περίπου 200 ορχήστρες. Το 70% των μαθητών του El Systema προέρχονται από φτωχές οικογένειες. Η αποδοχή του προγράμματος είναι τεράστια παγκοσμίως. Το El Systema ως πρόγραμμα είναι γνωστό σε 55 χώρες μεταξύ αυτών και οι Η.Π.Α., Σουηδία, Γερμανία, Ολλανδία, Γαλλία κ.α.

Κέρκυρα: Από το 1940 έως σήμερα, λειτουργεί ένα παράλληλο El Systema, όπου τα τυχερά παιδιά της Κέρκυρας μέσω της μπάντας, σε σχετικά σύντομο

χρονικό διάστημα μπορούν να προσεγγίσουν τεχνικά και αισθητικά αξιοπρεπώς την παγκόσμια μουσική κληρονομιά. Το σύστημα έχει τροφοδοτήσει όλες τις ελληνικές συμφωνικές ορχήστρες, τις στρατιωτικές μπάντες, αλλά τελευταία και ορχήστρες του εξωτερικού με μαθητές του κερκυραϊκού El Systema. Από το 1840 έως σήμερα, κανένας πρόεδρος, κανένας πρωθυπουργός, καμία κυβέρνηση, κανένας τοπικός θεσμικός φορέας δεν αγκάλιασε, δεν στήριξε, δεν χρηματοδότησε ουσιαστικά και δεν διευκόλυνε το σύστημα. Λειτουργεί μόνο του σχεδόν 200 χρόνια, με το υστέρημα των απλών ανθρώπων του τόπου μας που αφήνουν ακόμα και την περιουσία τους στις φιλαρμονικές, έτσι ώστε το «σύστημα» να συνεχίσει την τεράστια προσφορά του.

Μίτσου Ακογιούνουγλου, Ζωή Διονυσίου, Ελίνα Λευθεριώτη,

Ο ρόλος της μπάντας στη μουσική παράδοση του Γαστουρίου Κέρκυρας

Οι Φιλαρμονικές της Κέρκυρας και η μουσική παράδοση του τόπου αυτού προκαλεί το ιδιαίτερο ενδιαφέρον των ερευνητών. Η παρούσα εργασία εστιάζει στη μουσική παράδοση του Γαστουρίου Κέρκυρας και της Φιλαρμονικής Γαστουρίου «Ομόνοια». Η πρώτη φιλαρμονική της κερκυραϊκής υπαίθρου ξεκίνησε τη λειτουργία της λίγα χρόνια μετά την ίδρυση του Αλληλοβοηθητικού Συλλόγου Γαστουρίου «Ομόνοια», το 1898. Φαίνεται ότι η μπάντα έχει συνδεθεί άμεσα με την αναγνωρισιμότητα του Γαστουρίου, όπως και το ανάκτορο του Αχιλλείου. Ακολουθώντας μία ποιοτική ερευνητική προσέγγιση, τον περασμένο Δεκέμβριο διεξήχθησαν οκτώ ημιδομημένες συνεντεύξεις στην περιοχή της Κέρκυρας με συμμετέχοντες της φιλαρμονικής, οι οποίοι αναφέρθηκαν στη συνολική εμπειρία τους στο χώρο της μουσικής και της προσωπικής τους επαφής με τη μπάντα της Φιλαρμονικής Γαστουρίου. Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα έρευνα μελετά το ρόλο της μπάντας από την ίδρυσή της έως σήμερα, τους κοινωνικούς δεσμούς που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της μουσικής εκπαίδευσης και της συμμετοχής των μουσικών σε πολιτιστικά δρώμενα, καθώς και την προσπάθεια διατήρησης της μουσικής παράδοσης του τόπου. Μετά από θεματική ανάλυση των συνεντεύξεων προέκυψαν στοιχεία που αφορούν τη συλλογικότητα, την καταγωγή και την ιστορία, την παράδοση και τη λειτουργία της μπάντας, καθώς επίσης και τη συναισθηματική διάσταση που συνδέει τους συμμετέχοντες με τη μουσική αλλά και με τη μπάντα του χωριού τους. Όπως φάνηκε από τα αποτελέσματα, η φιλαρμονική παίζει σημαντικό ρόλο στην κοινωνική ζωή του χωριού, έρχεται να υπηρετήσει την τοπική παράδοση αλλά και να συνεχίσει το έργο των 120 χρόνων συνολικής προσφοράς στη μουσική εκπαίδευση του τόπου.

Κωνσταντίνος Βλάχος,

"Κελεύσματα διαχρονικά στο Πολεμικό Ναυτικό από σάλπιγγα, τύμπανο ή ναυτική σφυρίχτρα".

Η εξέλιξη του τρόπου που μεταδίδονται τα Κελεύσματα (εντολές-διαταγές) από Σάλπιγγα, Τύμπανο ή Ναυτική Σφυρίχτρα στο Πολεμικό Ναυτικό, στην ξηρά και στην θάλασσα από την αρχαιότητα έως τα σημερινά Πολεμικά Πλοία. Μια ιστορική αναδρομή, η δια Νόμου θέσπιση, οι Ευρωπαϊκές επιρροές, η βιβλιογραφία και τα διασωθέντα σχετικά εγχειρίδια, τα είδη Σάλπιγγας, ο τρόπος λειτουργίας της Ναυτικής Σφυρίχτρας, η εκπαίδευση των ναυτών στη

χρήση τους, ο τρόπος με τον οποίο απέδιδαν τιμές σάλπιγγες και τύμπανα, το ρεπερτόριο που διασώζεται η εξέλιξη και σημερινή χρήση τους καθώς και οι διαφορές με τα του κατά Ξηρά Στρατού σαλπίσματα.

Ρενάτα Δαλιανούδη,

Προς τον εξευρωπαϊσμό της μουσικής ζωής στην Ελλάδα, 19ος-20ός αιώνας.

Ο ρόλος των φιλαρμονικών στα Επτάνησα και τα νησιά του Β-Α. Αιγαίου

Μια (συγ)κριτική προσέγγιση.

Με την ίδρυση του ελληνικού έθνους-κράτους από το 1830 και μετά, η Ελλάδα έστρεψε τον προσανατολισμό της προς τη Δύση, επιθυμώντας να υιοθετήσει τη δυτική κουλτούρα σε τομείς, όπως η πολιτική, η οικονομία, ο τρόπος ζωής, η ένδυση, οι συνήθειες, η διασκέδαση και οι πολιτιστικές πρακτικές, με την ελπίδα ν' αποκτήσει δυτική ταυτότητα και έτσι ν' απεμπολήσει το οθωμανικό της παρελθόν. Ο εκδυτικισμός ήρθε τόσο μέσω των Επτανήσων όσο και από Ανατολάς (παράλια Μικρασίας), μέσα από νέο σύστημα μουσικής εκπαίδευσης, νέες μουσικές πρακτικές, νέο ρεπερτόριο, που έλαβαν χώρα λόγω μίμησης αθηναϊκών κι ευρωπαϊκών προτύπων (φαινόμενο πολιτισμικής ηγεμονίας κατά τη θεωρία του Gramsci). Οι Φιλαρμονικές εταιρείες και οι μπάντες, που ιδρύθηκαν πρώτα στα Επτάνησα κι έπειτα στα νησιά του Β.Α. Αιγαίου στα πρότυπα των Ιονίων, έπαιξαν σημαντικό ρόλο προς αυτήν 2 την κατεύθυνση είχαν εκπαιδευτικό και κοινωνικό ρόλο στη μουσική ζωή των νησιών: δωρεάν διδασκαλία μουσικών οργάνων, συμμετοχή σε κοινωνικές και θρησκευτικές εκδηλώσεις, εξοικείωση των ευρύτερων λαϊκών τάξεων με την έντεχνη μουσική, και εξάπλωση ενός νέου ρεπερτορίου (όπερες, οπερέτες, συμφωνική μουσική, πόλκες, βαλς κ.ά.) Το ακόλουθο κείμενο παρουσιάζει πτυχές του εξευρωπαϊσμού στην Ελλάδα, από τα μέσα του 19ου και όλον τον 20ό, μέσα από μια κριτική και συγκριτική παρουσίαση του ρόλου των φιλαρμονικών εταιρειών και μπαντών, όπως και της αποδοχής τους, στο ανατολικό (Αιγαίο) και δυτικό άκρο (Ιόνιο) της χώρας. Η προσέγγιση είναι διεπιστημονική: Ιστορική Εθνομουσικολογία, Μουσικολογία, Ανθρωπολογικές και Λαογραφικές σπουδές, ενώ η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται βασίζεται στην έρευνα πεδίου, την αρχειακή και βιβλιογραφική έρευνα, όπως και στη μελέτη οπτικο-ακουστικών αρχείων.

Σπύρος Δεληγιαννόπουλος

«Ίνα τι»: ο θρησκευτικός ύμνος που συνδέθηκε άρρηκτα με τις φιλαρμονικές παραδόσεις της Ζακύνθου.

Ο εκκλησιαστικός ύμνος «Ίνα Τι εφρούρασαν Έθνη και Λαοί» είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τις Πασχαλινές παραδόσεις της Ζακύνθου. Ψάλλεται κατά το Ζακυνθινό Μέλος τη Μεγάλη Πέμπτη, μεταξύ 11ου και 12ου Ευαγγελίου, και ακολούθως παίζεται ενοργανωμένος για μπάντα από τη Φιλαρμονική του Δήμου Ζακυνθίων περί τις 4 το απόγευμα στην πλατεία Σολωμού, μετά το πέρας της λιτάνευσης του Εσταυρωμένου. Πρόκειται για έθιμο μοναδικό σε πανελλήνιο επίπεδο. Η πατρότητα του Ύμνου και η μεταφορά του από την εκκλησιαστική παράδοση στη φιλαρμονική παράδοση της Ζακύνθου αποτελεί μέχρι και σήμερα πεδίο ερευνών, αντικρουόμενων εκτιμήσεων αλλά και έναυσμα έμπνευσης για τους Ζακύνθιους μουσουργούς. Ανάμεσα στους εναρμονιστές, ενορχηστρωτές και διασκευαστές του Ύμνου συμπεριλαμβάνονται ο Παύλος Καρρέρ, ο

Στέφανος Καραμανλίκης, ο Διονύσιος Βισβάρδης, ο Κώστας Σαμψαρέλος και ο γράφων. Το παρόν κείμενο καταγράφει και απαριθμεί τις αναφορές στον Υμνο μέσα από τους Ιστορικούς Μελετητές του Ζακυνθινού Πολιτισμού και επιχειρεί να προσεγγίσει την προέλευσή του.

Κωνσταντίνος Δελλής

«Δημοτική Φιλαρμονική Φιλιατών»: Ιστορία, κοινωνική διάσταση, ο εκπαιδευτικός και καλλιτεχνικός της ρόλος, στους Φιλιάτες και στην ευρύτερη περιοχή του Ν.Θεσπρωτίας.

Το έτος 2019 συμπληρώνονται 90 Χρόνια Ιστορίας της Δημοτικής Φιλαρμονικής Φιλιατών μιας Φιλαρμονικής με κοινωνική και εκπαιδευτική υπόσταση...που διαδραμάτισε και εξακολουθεί να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στα μουσικά δρώμενα της πόλεως των Φιλιατών και της ευρύτερης περιοχής της Θεσπρωτίας. Στο συνέρδιο θα γίνει μια εκτενής παρουσίαση (από τον Αρχιμουσικό της κο. Κωνσταντίνο Δελλή), της Ιστορικής πορείας της Μπάντας από ιδρύσεώς της , παρουσιάζοντας και τις κοινωνικό-πολιτικο-οικονομικές συνθήκες της εποχής αλλά και τις καλλιτεχνικές επιδράσεις της μέχρι και σήμερα...Θα γίνει αναφορά στους Αρχιμουσικούς που τη διηύθυναν, ιδιαίτερη αναφορά στους Κερκυραίους και τις καταβολές που ακόμα και σήμερα φέρει η μπάντα , από το νησί των Φαιάκων. Θα γίνει αναφορά στο κοινωνικό-εκπαιδευτικό-παιδαγωγικό και καλλιτεχνικό ρόλο που διαδραματίζει καθώς και στις δράσεις της καθ'όλη τη διάρκεια των χρόνων ζωής της. Θα χρησιμοποιηθεί πλούσιο διαδραστικό υλικό από τα αρχεία τοπικών εφημερίδων και περιοδικών(1929 έως και σήμερα), φωτογραφικό υλικό προς άντληση σημαντικών συμπερασμάτων για το ρόλο της Φιλαρμονικής Φιλιατών.

Κωνσταντίνος Β. Δημουλάς

Ψυχοβιολογία μουσικού βιώματος (διερμηνεύοντας την διαλειτούργηση του έργου των μπαντών)

Στην βέβαιη επίδραση της μουσικής στον ψυχικό κόσμο του ανθρώπου, καθώς μόνον έμμεσα μπορεί να φανεί αν ένα άτομο δέχεται ή απορρίπτει ένα ορισμένο άκουσμα ή κάποιο από τα στοιχεία του, αναζητητέον ποια ακριβώς από τις αντιδράσεις αντιστοιχεί σε ποιο στοιχείο του ακούσματος και αν υποκειμένης θετικής αποδοχής ή αντίστασης άγχους.

Στην σχέση των παντοίων ηχητικών «εικόνων» (ρυθμός, κρότοι, θόρυβοι, μουσική ...) με τον «ρυθμό» με τον οποίο έχει μάθει, προγεννητικά, ήδη, να ζει ο άνθρωπος, οι όποιες νέες «οργανώσεις» καινούργιων ακουστικών εμπειριών σχετίζονται, αναλογικά, με το ρυθμό των (περίπου) 72 κτύπων το λεπτό, που είναι και ο συνηθισμένος ρυθμός της καρδιάς μιας μητέρας τους μήνες τουλάχιστον της κυοφορίας της. Ανάλογα με τον βαθμό της ταύτισης αυτής, ο ρυθμός του έξω κόσμου τροποποιεί τον όλο οργανισμό, υπό την επήρεια της μουσικής, συνεπαγόμενος αυτόματες νευροφυτικές αντιδράσεις στην λειτουργία των εσωτερικών οργάνων (αύξηση ή ελάττωση της πίεσης του αίματος, αύξηση των χτύπων της καρδιάς, συγχρονισμός αναπνοής και αντιδράσεων επιδερμίδας, αντιδράσεις αγγείων κ.λπ.), ερεθισμούς των νεύρων, μεταβολές στο μυϊκό σύστημα, το λεγόμενο «στρες», κ.λπ.. Ξεκινώντας από ένα άκουσμα, που, λίγο – πολύ, «ταιριάζει», αναλογικά, με το πρωταρχικό, ακουστικό, βίωμα των 72

χτύπων, ανά λεπτό, μέχρι και το πιο δυσανάλογα αταίριαστο, δηλαδή μέχρι το πιο «ανοίκειο», που φέρνει σε δυσφορία το άτομο, το απότοκο μουσικών επιρροών καλύπτει, τελικά, όλη την διάσταση της συναισθηματικής κλίμακας, ολόκληρου του σώματος, κατά τις αντιδράσεις του. Μια μπάντα πρέπει πάντα να κάνει τους σχετικούς υπολογισμούς, γύρω από αυτή την συνταύτιση, ανάλογα με τον σκοπό, που καλείται, κάθε φορά, να επιτελέσει.

Λάμπρος Ευθυμίου

Η Φιλαρμονική του μουσικοφιλολογικού συλλόγου «Σκουφάς» της Άρτας. Η ιστορική εξέλιξή της και οι επιδράσεις της στη μουσική ζωή της περιοχής.

Οι μπάντες πνευστών από τα μέσα του 19ου αιώνα βρίσκουν πρόσφορο έδαφος και εξαπλώνονται σε όλη την περιοχή της βαλκανικής, σε μια εποχή κατά την οποία η Οθωμανική αυτοκρατορία βρίσκεται υπό κατάρρευση ενώ παράλληλα δημιουργούνται τα νέα εθνικά κράτη. Στο μητροπολιτικό ελλαδικό χώρο, ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα ιδρύονται στην πλειονότητα των αστικών κέντρων μπάντες πνευστών, οι οποίες θα διαδραματίσουν καταλυτικό ρόλο αφενός στην ανάπτυξη και εδραίωση ενός νέου ρεπερτορίου και αφετέρου στην εκπαίδευση των επόμενων γενεών μουσικών. Η παρούσα Ανακοίνωση πραγματεύεται το ρόλο της Φιλαρμονικής του μουσικοφιλολογικού συλλόγου «Σκουφάς» στην ευρύτερη περιοχή της πόλης της Άρτας. Πρόκειται για μια μπάντα που ιδρύθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα, δύο χρόνια μετά την ίδρυση του συλλόγου. Καταγράφεται η ιστορική πορεία της από τις απαρχές της έως τις μέρες μας, διαμέσου της μελέτης του Τύπου της εποχής και των Αρχείων του συλλόγου. Επίσης επιχειρείται η διερεύνηση της συνεισφοράς των διατελεσάντων αρχιμουσικών στην εμφάνιση και την εξέλιξη ενός άγνωστου, για τα έως τότε δεδομένα, ρεπερτορίου της περιοχής. Τέλος ιχνηλατείται η επίδραση της Φιλαρμονικής στη διαμόρφωση ενός νέου μουσικού περιβάλλοντος το οποίο θα επηρεάσει ποικιλοτρόπως όχι μόνο την εισχώρηση της έντεχνης μουσικής στην τοπική κοινωνία αλλά και όλα τα μουσικά είδη που απαντώνται στην περιοχή κατά τον 20ό αιώνα.

Κώστας Ζερβόπουλος,

Το Μουσικό Αρχείο της Φιλαρμονικής Άνω Κορακιάνας «Σπύρος Σαμάρας».

Στην ανακοίνωση θα παρουσιαστεί, σε μιά πρώτη προσπάθεια συστηματικής καταγραφής, το μουσικό αρχείο της Φιλαρμονικής Άνω Κορακιάνας Κέρκυρας «Σπύρος Σαμάρας», μιας φιλαρμονικής που ιδρύθηκε σε ένα από τα μεγαλύτερα και σημαντικότερα χωριά της κερκυραϊκής υπαίθρου στα 1958 και η οποία το 2001 τιμήθηκε για την πολυσχιδή της δράση και προσφορά με το Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών.

Αντώνιος Ζερβός,

Οι Κερκυραίοι μουσικοί και η μπάντα του πολεμικού ναυτικού.

Οι Κερκυραίοι μουσικοί, λόγω της ιδιαίτερης σχέσης του νησιού με τις φιλαρμονικές, στελεχώνουν διαχρονικά τις Μπάντες των Ενόπλων Δυνάμεων. Η Μουσική του Πολεμικού Ναυτικού αποτέλεσε έναν ιδιαίτερο πόλο έλξης για τους Κερκυραίους μουσικούς. Δείγμα αυτής της προτίμησης είναι και ο αριθμός των Κερκυραίων που εξελίχθηκαν και διετέλεσαν Αρχιμουσικοί του Πολεμικού

Ναυτικού (από τους 19 μέχρι σήμερα Αρχιμουσικούς οι 10 είναι Κερκυραίοι). Η πορεία της Μουσικής του Π.Ν στη διάρκεια των 140 χρόνων της δραστηριότητάς της, σημάδεψε την μουσική αλλά κοινωνική ζωή της Κέρκυρας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το τραγικό γεγονός του ναυαγίου Αλέξανδρος Ζ στις 10 Μαρτίου 1923, έξω από το λιμάνι του Πειραιά, όταν χάθηκαν 21 μουσικοί της Μπάντας του Π.Ν., από τους οποίους οι περισσότεροι ήταν Κερκυραίοι.

Γεώργιος Ζούμπος,

Ο «Ψυχαγωγικός Συνεταιρισμός» και ο πρώτος αρχιμουσικός της Φ.Ε.

Μάντζαρος, Αναστάσιος Ρινόπουλος

Η νεότερη έρευνα και η επαναξιολόγηση ήδη γνωστών πηγών ακυρώνει τους «αστικούς μύθους» οι οποίοι κυριαρχούν στην τοπική προφορική παράδοση για τη δημιουργία της Φ.Ε. Μάντζαρος. Μέλη μιας σοσιαλιστικής ομάδας της εποχής και όχι «ομάδα γλεντζέδων νεαρών» είναι οι ιδρυτές της, για τους οποίους ερευνάται και η πιθανή σχέση με την τοπική τεκτονική κίνηση. Γεγονός είναι ότι η δημιουργία του πρόδρομου σχήματος της σημερινής Φ.Ε. Μάντζαρος ετοιμάζεται στις αρχές του 1890. Ο πρώτος αρχιμουσικός της Φ.Ε. Μάντζαρος, Αναστάσιος Ρινόπουλος, γεννιέται στην Κέρκυρα το 1843 και ο πατέρας του Γεράσιμος είναι ο πρώτος πρόεδρος της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας. Παίρνει τις πρώτες μουσικές γνώσεις από το Μάντζαρο και μαθαίνει Αγγλικά και Ιταλικά. Με το τέλος των μουσικών του σπουδών διορίζεται αρχιμουσικός της φιλαρμονικής της βρετανικής φρουράς, παραμένοντας σε αυτή τη θέση μέχρι την Ένωση. Πριν την αναχώρηση των Βρετανών του προτείνεται να πάει με στρατιωτική φιλαρμονική στη Μάλτα, κάτι που δεν αποδέχεται. Παραμένει μέλος της Φ.Ε.Κ μέχρι το 1890 οπότε αναλαμβάνει καθήκοντα αρχιμουσικού στη Φ.Ε. Μάντζαρος. Αργότερα συνεχίζει διδάσκοντα βιολί και μαντολίνο ,ενώ διατελεί καθηγητής στο Διδασκαλείο της Κέρκυρας μέχρι το θάνατο του.

Ισίδωρος Θύμης,

Το ρεπερτόριο της μουσικής του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού και η απόδοση Εθνικών ύμνων ξένων κρατών.

Η Μουσική του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού από τις πρώτες της εμφανίσεις (πιθανότατα από το 1879) πέραν των υποχρεώσεων της σε στρατιωτικές και δημόσιες τελετές, αποδόσεις τιμών, παρελάσεις, λιτανείες, κηδείες και ανακρουσίες εθνικών ύμνων ξένων κρατών κατά την παρουσία ξένων επισήμων, πραγματοποιεί και συναυλίες, στις οποίες το ρεπερτόριο περιλάμβανε γνωστά έργα της εκάστοτε εποχής. Σε αυτές συνήθως αποδίδονταν επιλογές από όπερες, οπερέτες, καθώς και παραδοσιακά τραγούδια και δημοφιλή άσματα. Λόγω της για μεγάλο διάστημα υποχρέωσης του συγκεκριμένου μουσικού σώματος να επιβαίνει κατά κύριο λόγο στη ναυαρχίδα του ελληνικού στόλου, αυτό συμμετείχε σε ταξίδια τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό και παρευρισκόταν σε μεγάλες τελετές. Σύμφωνα με διεθνείς κανονισμούς και πρωτόκολλα, στα λιμάνια του εξωτερικού, μαζί με τον Ελληνικό εθνικό ύμνο, επιβάλλεται και η ανάκρουση του ύμνου της αντίστοιχης χώρας. Αυτό απαιτεί τόσο την εύρεση του κάθε ύμνου όσο και την προετοιμασία του για το καλύτερο δυνατό μουσικό αποτέλεσμα. Η έγκυρη αναζήτηση των εθνικών ύμνων γίνεται αποκλειστικά μέσω των πρεσβειών ή προξενείων της κάθε χώρας. Κι αυτό γιατί

εάν ένας ύμνος υπάρχει ήδη στο ρεπερτόριο της μπάντας, αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι αυτός παραμένει σε ισχύ. Πιθανές αλλαγές που μπορεί να έχουν συμβεί σε έναν εθνικό ύμνο για διάφορους λόγους, μπορούν να επιβεβαιωθούν μόνο μέσω των επίσημων διπλωματικών αρχών της εκάστοτε χώρας. Αυτές είναι και υπεύθυνες για την εύρεση και παράδοσή του στην ενδιαφερόμενη μπάντα.

Η παρούσα εισήγηση στοχεύει αφενός να παρουσιάσει κάποιες επιλεγμένες πτυχές του συναυλιακού ρεπερτορίου της Μουσικής του Π.Ν. και αφετέρου να ενημερώσει σε πρακτικό επίπεδο σχετικά με την εύρεση, τον έλεγχο και την προετοιμασία της εκτέλεσης ενός εθνικού ύμνου.

Μαρία Στ. Καπκίδη,

Συνοδεύοντας θρησκευτικές τελετές και εθνικές εορτές: η Μουσική της Φρουράς Αθηνών στην δισκογραφία του γραμμοφώνου

Ανιχνεύοντας τις ιστορικές ηχογραφήσεις του γραμμοφώνου (78 στροφών) θησαυρίζονται και ηχητικά τεκμήρια όπου καθίσταται δυνατή για πρώτη φορά η ακρόαση της Στρατιωτικής Μουσικής της Φρουράς Αθηνών. Η νυκτερινή εορτή και τελετή της Αναστάσεως στον Μητροπολιτικό ναό των Αθηνών, ο χορός της Μητροπόλεως στον Επιτάφιο θρήνο, το ωρολόγιο, οι σάλπιγγες και τα τύμπανα, η χορωδία, οι κωδωνοκρουσίες και η Μουσική της Φρουράς που διευθύνουν ο Θεμιστοκλής Πολυκράτης και ο Κερκυραίος Σπυρίδων Κάισαρης συνιστούν το περιεχόμενο ενδεικτικών ηχογραφήματων. Ακόμη, μαρτυρείται η εθνική εορτή συνδεόμενη με την θρησκευτική τελετή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στην πόλη των Αθηνών, με χορωδία, κωδωνοκρουσίες και συνοδεία της Μουσικής της Φρουράς υπό την ίδια διεύθυνση. Άλλοτε, διευθύνει ο Λ/γος Β. Σωζόπουλος συνοδεύοντας μεγάλη χορωδία υπό την διεύθυνση του Γ. Δειμέζη, ενώ απαντώνται εκκλησιαστικές χορωδίες, ανδρικές χορωδίες και η συμμετοχή του τενόρου Μισαηλίδη. Η παρούσα έρευνα εξετάζει τα στοιχεία των παραπάνω ηχογραφήσεων καταγεγραμμένων συνολικά κατά την προπολεμική περίοδο στην Αθήνα, και συγκεκριμένα από το 1922 ως το 1936 οι δισκογραφικές εταιρείες που πραγματοποίησαν την πρωτοβουλία τους, η επανακυκλοφορία από εταιρείες της Αμερικής και η σημασία τους για την αμερικάνικη ομογένεια, οι περιγραφές στους καταλόγους και οι διαφημίσεις στον τύπο της εποχής, ενώ θα προβληθεί και θα ακουστεί, αρμόδιο φωτογραφικό και ηχητικό υλικό. Τέλος, θα ερμηνευτούν και αναλυθούν σε μουσικολογικό, αλλά και λαογραφικό επίπεδο, αφού οι προηγηθείσες μαρτυρίες ενδιαφέρουν ιδιαίτερα την θρησκευτική λαογραφία που τις εντάσσει στο δημόσιο τελετουργικό και συχνά βρίσκονται στο μέσον, μεταξύ τελετής και τελετουργίας, ενώ συνεχίζουν με την ίδια μορφή να επιτελούνται ως τις μέρες μας.

Γιάννης Κουτάγιαρ,

Βασίλειος Κρητικός (1912-2002), ο Γαστουριότης Αρχιμουσικός

Ο εργάτης της κερκυραϊκής μουσικής εκτός των τειχών

Ο Βασίλειος Κρητικός υπήρξε Αρχιμουσικός σε διάφορες Φιλαρμονικές της Κερκυραϊκής υπαίθρου συνεχώς από το 1957 έως και το 1979 ενώ σε πολλές περιπτώσεις υπήρξε ταυτόχρονα επικεφαλής σε περισσότερες από μία φιλαρμονικές. Ο σκοπός της υπό διενέργεια έρευνας είναι να ανιχνευθεί η καλλιτεχνική του πορεία μέσα από τεκμήρια όλων των φιλαρμονικών με τις

οποίες είχε συνεργαστεί, όπως επίσης και έγγραφα που θα αναδείξουν τις επαγγελματικές σχέσεις του με τα αναφερόμενα σωματεία. Επίσης θα επιχειρηθεί να αναδειχθεί η πολύ ενδιαφέρουσα διαχείριση του χρόνου του δεδομένου των δυσμενών συνθηκών μετακίνησης εκείνης της εποχής. Ακόμα ένα ενδιαφέρον στοιχείο της έρευνας έχει να κάνει με την μέθοδο διδασκαλίας που εφάρμοζε ο Κρητικός, της οποίας το χαρακτηριστικό ήταν η προσαρμοσμένη στον κάθε μαθητή διδασκαλία, σύμφωνα με την ηλικία του μαθητή, τις γραμματικές του γνώσεις και τις δεξιότητες του εν γένει. Κλείνοντας, αξίζει να τονιστεί πως ήταν αυτός που με ελάχιστα και πενιχρά μέσα, έστησε από την αρχή Φιλαρμονικές (Φιλ. Συναράδων, Φιλ. Αγ. Ματθαίου, Φιλ. Κυνοπιαστών) ενώ με την εργασία του έδωσε ξανά πνοή και όραμα σε σωματεία που μέχρι πριν την έλευση του αντιμετώπιζαν σοβαρά θέματα λειτουργίας Φιλ. Λευκίμης). Η πορεία του, δεδομένη και αναγνωρίσιμη από όλη την Κέρκυρα λόγω της εργατικότητας, του ήθους και της σοβαρότητας που τον χαρακτήριζε.

Ανθή Κυρτσόγλου,

Ρεπερτόριο των στρατιωτικών μπαντών στην Κέρκυρα 1916-1919

Η έρευνα στον τοπικό τύπο της Κέρκυρας έφερε στο φως ανεξερεύνητες μουσικές και όχι μόνο πληροφορίες για την περίοδο 1916-1919. Η καταγραφή των συναυλιών μέσα από δημοσιεύματα και άρθρα συνθέτει το ρεπερτόριο των μπαντών την παρούσα χρονική στιγμή. Η εν λόγω περίοδος χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα ως *ταραγμένη* όχι μόνο στον ελλαδικό χώρο αλλά και σε όλη την Ευρώπη λόγω του Μεγάλου Πολέμου. Η πολιτική αστάθεια και τα εθνικά ζητήματα διχάζουν τον λαό και επιδρούν εκτός των άλλων στη διαμόρφωση της πολιτιστικής εξέλιξης. Η Κέρκυρα που τελεί υπό γαλλικής κυριαρχίας, βιώνει έντονα τις συνέπειες πολεμικών συγκρούσεων και πολιτικών αναταραχών σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Η αναγκαστική είσοδος του νησιού στον πόλεμο έχει μεγάλο αντίκτυπο στην καλλιτεχνική ζωή. Ως στρατιωτική βάση καταφθάνουν στο λιμάνι της πόλης γαλλικά, ιταλικά, σλοβενοσέρβικα και αποικιακά στρατεύματα, το καθένα από τα οποία διαθέτει στρατιωτική μουσική μπάντα. Σε μικρό χρονικό διάστημα λειτουργούν φορείς που είναι υπεύθυνοι για τη διοργάνωση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων στις οποίες συμμετέχουν οι νεοαφιχθείσες μπάντες. Τα νέα μουσικά ακροάματα συνθέτουν ένα ποικιλόμοσο ηχοτοπίο επηρεάζοντας το μουσικό γίγνεσθαι. Πρωτότυπη μουσική με εθνικό χαρακτήρα όπως γαλλική όπερα, σέρβικα και σλάβικα έργα κάνουν την εμφάνισή τους στα θέατρα και συνυπάρχουν με έργα που έχουν καθιερωθεί στο ρεπερτόριο των μπαντών, όπως ιταλικές όπερες, στρατιωτικά εμβατήρια και χοροί.

Αλέξανδρος Λιτσαρδόπουλος,

Η μπάντα στις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις. Ιστορική πορεία

...

Εμμανουήλ Α. Λούζης,
Χρονικό της σύστασης και η δραστηριότητα των μουσικών τμημάτων
του ατμοδρόμωνα «Ελλάς» και
του ευδρόμου «Ναύαρχος Μιαούλης» (1879 – 1884).

Το πρώτο μουσικό τμήμα του Πολεμικού Ναυτικού συστάθηκε τον Απρίλιο 1879, με έδρα τον ατμοδρόμωνα Ελλάς. Αρχικά αποτελείτο από 19 εθελοντές μουσικούς με αρχιμουσικό τον προερχόμενο από το Μουσικό Σώμα του Στρατού Ευγένιο Μάγγελ. Μετά τον κατάπλου του νεότευκτου ευδρόμου Ναύαρχος Μιαούλης, συγκροτήθηκε και δεύτερο μουσικό τμήμα το Δεκέμβριο του ίδιου έτους. Η ανάγκη ύπαρξης μουσικής επί των πλοίων επιβαλλόταν και από τις απαιτήσεις της διεθνούς εθιμοτυπίας που ίσχυε τότε, αναφορικά με τον χαιρετισμό των ξένων πλοίων που απέπλεαν ή κατέπλεαν σ' ένα λιμάνι, την υποδοχή ξένων επισήμων που έρχονταν στην Ελλάδα επιβαίνοντας πολεμικών πλοίων κ.λπ. Το Νοέμβριο 1879, πραγματοποιήθηκε η πρώτη εμφάνιση ελληνικής ναυτικής μουσικής στο εξωτερικό, κατά το ταξίδι της Ελλάδος στη Μάλτα. Η υπηρεσία των μουσικών τμημάτων ήταν συνεχής και κάλυπταν με την παρουσία τους διάφορες εθνικές, θρησκευτικές και βασιλικές τελετές. Τον Ιούλιο 1881, διορίστηκε ως αρχιμουσικός του Ναυάρχου Μιαούλη ο «μουσικοδιδάσκαλος» Άγγελος Καλαμάς, μετέπειτα πρώτος αξιωματικός-αρχιμουσικός του Π.Ν. Ο ικανότατος αρχιμουσικός Α. Καλαμάς, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα συγκρότησε μίαν άρτια ορχήστρα πνευστών, η οποία συμμετείχε στα ταξίδια του Μιαούλη σε λιμάνια της Ελλάδας και του εξωτερικού, συμβάλλοντας με την παρουσία της στην ψυχαγωγία των πολιτών αλλά και στην ανύψωση του εθνικού φρονήματος των Ελλήνων των υπόδουλων περιοχών, (λιμάνια της Μακεδονίας, των νησιών του Αιγαίου, των παραλίων της Μ. Ασίας και της Κύπρου), που το πλοίο κατέπλεε. Το 1885, μετά την κατάργηση των μουσικών τμημάτων Ελλάδος και Ναυάρχου Μιαούλη συγκροτήθηκε το Μουσικό Σώμα του Π.Ν. με αρχιμουσικό τον μονιμοποιηθέντα με το βαθμό του Αρχικελευστή Άγγελο Καλαμά.

Νίκιας Λούντζης
Ο Φιλαρμονικός Σύλλογος του 1816, στη Ζάκυνθο.
(Μία επιβεβλημένη αναθεώρηση)

Με βάση τα μέχρι πρόσφατα γνωστά στοιχεία, είχε θεωρηθεί ότι ο μαέστρος του «Φιλαρμονικού Συλλόγου Ζακύνθου» Marco Battagel ήταν Ιταλός Ιταλός πολιτικός φυγάς ενδεχομένως, όπως τόσοι άλλοι στα Επτάνησα κατά τις αρχές του ΙΘ' αιώνα. Μια ισχυρή προσωπικότητα, που μύησε κάποια μέλη της άρχουσας τάξης του νησιού στα φιλαρμονικά ιδεώδη και τα παρακίνησε να σχηματίσουν έναν Φιλαρμονικό Σύλλογο, ο οποίος θα δημιουργούσε σταδιακά, υπό τη διεύθυνση του, μίαν ορχήστρα πνευστών ικανή να εκτελεί δημόσιες συναυλίες. Αυτά μέχρι την έκδοση του βιβλίου του Κώστα Καρδάμη «Νικόλαος Χαλικιόπουλος - Μάντζαρος» (Fagotto 2015), στο οποίο ο συγγραφέας αποκαλύπτει ότι η οικογένεια Battagel είχε δραστηριοποιηθεί καλλιτεχνικά στην Κέρκυρα ήδη από τον ΙΗ' αιώνα. ενώ στις αρχές του ΙΘ' αιώνα, ο Marco Battagel και ο αδελφός του Girolamo είχανε πια πολιτογραφηθεί ως Κερκυραίοι. Συνεπώς η μέχρι τούδε κρατούσα εκδοχή ότι ένας Ιταλός πολιτικός φυγάς παρακίνησε την άρχουσα τάξη της Ζακύνθου να δημιουργήσει μίαν ορχήστρα πνευστών υπό την

διεύθυνσή του, μετά τη δημοσίευση των στοιχείων Καρδάμη, υποχωρεί μπροστά στην εκδοχή ότι η άρχουσα τάξη της Ζακύνθου θέλησε να δημιουργήσει μίαν ορχήστρα πνευστών και μετακάλεσε για τον λόγο αυτό, έναν καταξιωμένο μουσικό από την Κέρκυρα.

Αθανάσιος Μανιάτης,

Η Μουσική της Κρητικής Χωροφυλακής 1899-1913: ο ρόλος και η συμβολή της στα κοινωνικά και πολιτιστικά δρώμενα του νησιού.

Η Μουσική της Κρητικής Χωροφυλακής, με έδρα την πόλη των Χανίων αποτέλεσε τον πρόγονο της σημερινής Στρατιωτικής Μουσικής της 5ης Μεραρχίας Κρητών. Οργανώθηκε το έτος 1899 στα πρότυπα των Carabiniere, από τον Ιταλό τρομπετίστα Alfonso Di Maio. Το 1903 ανέλαβε Αρχιμουσικός της Μπάντας, ο Ιταλός μαέστρος Francesco Tulli, ο οποίος εμπλούτισε το αρχικό μικρό μουσικό σχήμα με επιπλέον πνευστά μουσικά όργανα. Έτσι σχηματίστηκε η τελική μορφή της, ως μια πλήρη μπάντα. Εμβατήρια, εθνικοί ύμνοι, θούρια και πένθιμα έργα ήταν ένα μέρος του ρεπερτορίου που χρησιμοποιούσε στις πάγιες δραστηριότητες της η Μπάντα. Συνήθως οι υποχρεώσεις ήταν παρελάσεις, παρατάξεις, αποδόσεις τιμών και συναυλίες. Ο τύπος της εποχής παρουσίαζε συνεχώς το έργο της, δείχνοντας το ρόλο που διαδραμάτιζε στα πολιτιστικά δρώμενα των Χανίων. Η Μπάντα μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα είχε γίνει πολύ δημοφιλής. Συχνά πραγματοποιούσε και εμφανίσεις εκτός Χανίων, σε διάφορες περιοχές της Κρήτης. Μία σπουδαία περίοδος (1912-1913) για την Μπάντα της Κρητικής Χωροφυλακής ήταν κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους, όπου συνόδευσε τους 1000 Κρήτες Χωροφύλακες που μετέβηκαν στη Θεσσαλονίκη για την αστυνόμευση της πόλης. Με την οριστική λύση του Κρητικού ζητήματος η Μουσική της Κρητικής Χωροφυλακής ενσωματώθηκε στη δύναμη των υπολοίπων Στρατιωτικών Μουσικών της Ελλάδος (1913), υπό τη διοίκηση του Τχη (ΜΣ) Σπυριδώνος Καίσαρη. Η Κρητική Χωροφυλακή, ξεχώρισε κατά την διάρκεια της ιστορίας της μέσα από την κοινωνική και πολιτιστική δράση της Μουσικής της. Η απόφαση για την οργάνωση της αποδείχθηκε εξαιρετικά επιτυχής γιατί δόθηκε ζωή σε ένα μουσικό σύνολο το οποίο γρήγορα προσέδωσε ιδιαίτερη επισημότητα στα κύρια δημόσια γεγονότα του νησιού.

Γεράσιμος Μαρτίνης,

Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας 1937-1947: Το ζήτημα του αρχιμουσικού.

Η Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας, γνωστή στο ευρύ κοινό σήμερα ως η «Παλαιά Φιλαρμονική», ιδρύθηκε το 1840, αποτελώντας το παλαιότερο μουσικό ίδρυμα του νησιού. Από τις τάξεις της πέρασαν σημαντικές προσωπικότητες της επτανησιακής αλλά και, ευρύτερα, της ελληνικής μουσικής, ενώ και η μακρόχρονη προσφορά τόσο σε καλλιτεχνικό, όσο και σε εκπαιδευτικό επίπεδο, την κατέστησαν το πρότυπο για πολλά άλλα αντίστοιχα ιδρύματα. Σε όλη αυτή την πορεία όμως δεν θα μπορούσαν να λείψουν και οι δυσκολίες. Μια χαρακτηριστική τέτοια περίπτωση είναι το ζήτημα της αδυναμίας σταθερής κάλυψης της θέσεως του αρχιμουσικού, καθ' όλη την περίοδο 1937-1947. Το πρόβλημα αυτό αποτέλεσε τροχοπέδη στην δραστηριότητα του σωματείου, λαμβανομένων υπόψη και των ευρύτερων κοινωνικοπολιτικών συνθηκών της εποχής. Μέσω δε και του Τύπου, φαίνεται ότι το θέμα απασχολούσε αρκετά

έντονα τότε την κερκυραϊκή κοινωνία, ενώ κάποιες πτυχές του έφτασαν ακόμη και στα ανώτατα κυβερνητικά, ιδίως στις περιπτώσεις που αφορούσαν σημαίνουσες προσωπικότητες της μουσικής ζωής του τόπου, όπως ο Σπυρίδων Δουκάκης και Αλέξανδρος Μποτετζάγιας. Δεδομένου και του γενικότερα τεταμένου κλίματος της εποχής (δικτατορία Μεταξά, Ελληνο-Ιταλικός Πόλεμος, Κατοχή, πρώτα μεταπολεμικά χρόνια), μια περιδιάβαση στα σχετικά γεγονότα γύρω από το ζήτημα του αρχιμουσικού της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας, θα είχε ιδιαίτερη αξία για όποιον ασχολείται με την ιστορία τέτοιων σωματείων, φωτίζοντας ένα όχι και τόσο γνωστό ζήτημα στην διαδρομή του συγκεκριμένου ιδρύματος.

Έκτορας Μερκούρης,

Η Μπάντα ως μάθημα στο πλαίσιο ενός Μουσικού Σχολείου. Η περίπτωση της Μπαντίνας του Μουσικού Σχολείου Λευκάδας

Στα 48 Μουσικά Σχολεία που έχουν ιδρυθεί από το 1988 μέχρι σήμερα στην Ελλάδα και στο πλαίσιο του μαθήματος των Μουσικών Συνόλων (*οργανοχρησίας και μουσικής έκφρασης και δημιουργίας*) λειτουργούν εκτός των άλλων και μπάντες, ανάλογα με τα όργανα που διδάσκονται, τις προτιμήσεις των μαθητών και τη διαθεσιμότητα του διδακτικού προσωπικού του κάθε σχολείου. Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Μπάντας στο Μουσικό Σχολείο, ο παιδαγωγικός της προσανατολισμός και η συνεισφορά που μπορεί να έχει στο χώρο της Μπάντας, γενικά. Παράλληλα, αναλύονται ζητήματα ρεπερτορίου και παρουσιάζονται προτάσεις και καλές πρακτικές μέσα από την παρουσίαση της μικρής ιστορίας της Μπαντίνας του Μουσικού Σχολείου Λευκάδας.

Γιώργος Β.Μονεμβασίτης,

Giocondo Moretti – Γύθειο Ένας Ιταλός μαέστρος – Μια πόλη μουσική

Το 1900 εγκαταστάθηκε στο Γύθειο, μετά ολιγόχρονο πέρασμα από την Πάτρα, ο Ιταλός αρχιμουσικός Giocondo Moretti (1867-1941). Μολονότι στην ευρύτερη περιοχή η μουσική παράδοση ήταν ανύπαρκτη, μόνο το Μανιάτικο Μοιρολόι είχε καταγραφεί ως τέτοια, ο Moretti ευθύς εξ αρχής υποσχέθηκε ότι θα δημιουργήσει εκ του μηδενός στο Γύθειο μουσική υποδομή εφάμιλλη των Επτανήσων. Μέσα σε λίγα χρόνια όχι μόνον εκπλήρωσε στο έπακρο την υπόσχεσή του, αλλά κατέστησε το Γύθειο μουσική πόλη. Δημιούργησε εξαιρετική Δημοτική Φιλαρμονική και μεταλαμπάδευσε τα μυστικά της μουσικής σε κάθε Γυθειάτη και Γυθειάτισσα που θέλησαν να διδαχτούν την τέχνη των ήχων. Ήσαν πολλοί και πολλές που θέλησαν, μια και το Γύθειο, ως το νοτιότερο λιμάνι της Πελοποννήσου, ευημερούσε οικονομικά στα χρόνια του μεσοπολέμου. Ορίστηκε μάλιστα ο Moretti υποπρόξενος της Ιταλίας, αφού το Γύθειο είχε τακτική εμπορική επικοινωνία με την πατρίδα του. Σύντομα, μετά την εγκατάστασή του, ο μαέστρος νυμφεύτηκε Γυθιατοπούλα, απόκτησε κόρη και άρχισε να νοιώθει περισσότερο Έλληνας παρά Ιταλός. Η Φιλαρμονική του, τις επιδόσεις της οποίας εγκωμίασαν και πολλοί ξένοι επισκέπτες του Γυθίου, πραγματοποιούσε συναυλίες κάθε Κυριακή στην Κεντρική Πλατεία της πόλης, όταν βεβαίως το επέτρεπε ο καιρός. Από τους πλέον γνωστούς μαθητές του μνημονεύονται ο καλός τραγουδοποιός Τάκης Παναγόπουλος και ο επιφανής

ποιητής Γιάννης Ρίτσος. Ο τελευταίος μάλιστα αναφέρει τον Moretti, καθώς και τη Φιλαρμονική του, στο σπουδαίο αυτοβιογραφικό του ποίημα *Το Τερατώδες Αριστούργημα*. Το ξέσπασμα του Ελληνοϊταλικού Πολέμου, το 1940, τον βρήκε συνταξιοδοτημένο, αλλά πάντοτε κοντά στη Φιλαρμονική που ο ίδιος οργάνωσε. Ως άλλος ήρωας αρχαίας τραγωδίας, όταν πληροφορήθηκε ότι ο ιταλικός στρατός εισέβαλε ως κατακτητής στην Ελλάδα, έβαλε τέλος στη ζωή του

**Μαρία Ντούρου,
Μπάντα και Μουσικά Σχολεία**

Στο πλαίσιο του πολύπλευρου μουσικού γραμματισμού που προωθούν τα Μουσικά Σχολεία κινείται και το μάθημα των Μουσικών Συνόλων το οποίο είναι υψίστης σπουδαιότητας και σημασίας καθώς, κατά την διεξαγωγή του, μαθητές και μαθήτριες όλων των τάξεων του γυμνασίου και του λυκείου ενώνουν τις δυνάμεις τους και μέσα σε κλίμα αλληλοαποδοχής και αλληλοσεβασμού εκφράζονται, επικοινωνούν, συλλειτουργούν και γίνονται κομμάτι μίας ξεχωριστής παιδαγωγικής διαδικασίας. Στην παρούσα ανακοίνωση σκιαγραφείται σε γενικές γραμμές η παρουσία της Μπάντας ως Μουσικού Συνόλου στα Μουσικά Σχολεία της χώρας μας. Με αρωγούς το έντυπο και ηχητικό αρχείο του εκάστοτε σχολείου, γίνονται αναφορές στα όργανα και τη σύσταση της Μπάντας του, στο ρεπερτόριο, τη δράση, τις διακρίσεις, τους καθηγητές-αρχιμουσικούς της, στις διοργανώσεις, φεστιβάλ και διαγωνισμούς που ενδεχομένως συμμετείχε, στην σύμπραξη με άλλα Μουσικά Σύνολα και σολίστ και στις συνεργασίες με φορείς. Παράλληλα εξετάζεται η συμμετοχή της Μπάντας του Μουσικού Σχολείου στα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής του με στόχο την ανάδειξη του τοπικού χρώματος, τα ήθη και έθιμα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη δράση της Μπάντας των Μουσικών Σχολείων των Ιονίων Νήσων και ειδικά της Κέρκυρας.

Αλεξάνδρα Παπαστεργιοπούλου,

194 χρόνια Στρατιωτικής Μουσικής στην Ελλάδα: ένας θεσμός υπό απειλή

Η στρατιωτική μουσική έχει εμφανιστεί από τους αρχαίους χρόνους, σε στρατεύματα διαφόρων λαών και πολιτισμών. Όπως η μουσική υπάρχει και επηρεάζει τη ψυχολογία του ανθρώπου και τον τρέπει στη συγκίνηση, στον ενθουσιασμό, στη χαρά ή τη θλίψη, έτσι και η στρατιωτική μουσική αποβλέπει στην τέρψη των μαχητών, στη διέγερση του ενθουσιασμού τους ή στην ανύψωση του ηθικού τόσο των μαχητών όσο και του λαού. Σε αυτή την ανακοίνωση, θα γίνει μια σύντομη ιστορική αναδρομή του Μουσικού Σώματος του Στρατού Ήφρας, από τον επικυριαρχούμενο Ελλαδικό χώρο (1453 –1821), το νεοσύστατο Ελληνικό κράτος (1824–1900), τους Βαλκανικούς και Παγκόσμιους Πολέμους έως σήμερα. Θα αναφερθούν οι σημαντικότεροι αρχιμουσικοί και οι μουσικές δημιουργίες τους, οι στρατιωτικές σχολές μουσικών, το ρεπερτόριο, οι συναυλίες και η δισκογραφία του Σώματος. Θα γίνει φανερή η σπουδαιότητα του θεσμού της στρατιωτικής μουσικής στην Ελλάδα και θα διευκρινιστούν όλα τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει στην σύγχρονη εποχή. Τα τελευταία χρόνια η οικονομική κρίση στην Ελλάδα, έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την χορήγηση πόρων για τις τέχνες, με την στρατιωτική μουσική να μην αποτελεί εξαίρεση. Μπορεί η οικονομική κρίση να απειλείσει έναν θεσμό 194 χρόνων; Εάν ναι, είναι

εφικτό να αντιμετωπισθεί αυτή η απειλή; Εάν αντιμετωπισθεί η απειλή, θα μπορέσει να εξελιχθεί το Μουσικό Σώμα;

Δημήτρης Παπικινός,

Σπύρος Δουκάκης, ένας συνθέτης στην Κέρκυρα του Μεσοπολέμου

Ο Σπύρος Δουκάκης υπήρξε για την Κέρκυρα μία πολυδιάστατη μουσική προσωπικότητα, η οποία επηρέασε την μουσική ζωή του νησιού στο μεγαλύτερο μέρος του 20ου αιώνα. Παιδί φτωχής οικογένειας και με χαμηλή ακαδημαϊκή εκπαίδευση κατάφερε στη διάρκεια της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας να καταλάβει σταδιακά σημαντικές θέσεις ως αρχιμουσικός και διευθυντής Μουσικών Οργανισμών. Ξεκινώντας ως αρχιμουσικός στην Φ. Ε. Μάντζαρος (1911), συνέχισε στη Φ. Ε. Κερκύρας (1924) για να διατελέσει Γενικός Διευθυντής στην Ένωση Φιλαρμονικών Διοικήσεως Πρωτεύουσας (1937), αρχιμουσικός της Φιλαρμονικής Αστυνομίας Πόλεων (1947) και τέλος Διευθυντής του Ωδείου Κερκύρας (1959). Ασχολήθηκε συστηματικά με την σύνθεση αφήνοντας περίπου εκατό έργα, από τα οποία τα περισσότερα τα συνέθεσε πριν το 1937, χρονιά κατά την οποία έφυγε για να εγκατασταθεί στην Αθήνα. Οι συνθέσεις του καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα της μουσικής φιλολογίας, με τα έργα που γράφτηκαν για μπάντα να καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος της συνθετικής του παραγωγής. Θα προσπαθήσουμε να ριξουμε φως στον καλλιτεχνικό και επαγγελματικό περίγυρο του συνθέτη την περίοδο που συνέθεσε τα έργα αυτά καθώς και στη γενικότερη μουσική κατάσταση στην Κέρκυρα, όπου ακούστηκαν για πρώτη φορά οι συνθέσεις του.

Όλγα Παχή,

Ο αντίκτυπος της δημόσιας ιστορίας στην μπάντα της Φιλαρμονικής Εταιρίας «Μάντζαρος», κατά την περίοδο 1910-1920

Η δεκαετία 1910-1920 αποτελεί ορόσημο για τη νεοελληνική ιστορία, καθώς συνδυάζεται με την είσοδο του Ελευθέριου Βενιζέλου στο πολιτικό προσκήνιο, τον αστικό εκσυγχρονισμό και την εθνική ολοκλήρωση. Ταυτόχρονα όμως, στιγματίζεται από τον εθνικό διχασμό, ο οποίος αμαύρωσε την αναπτυξιακή πορεία της Ελλάδας και έβαλε σε μεγάλη δοκιμασία τη συνοχή της ελληνικής κοινωνίας. Τα ιστορικά γεγονότα αυτής της περιόδου δεν αφήνουν ανεπηρέαστη την μπάντα της Φιλαρμονική Εταιρίας «Μάντζαρος» και αυτό αποτυπώνεται σε τρία επίπεδα: α) στην επιδίωξη εμπλοκής σε πολιτικά ζητήματα και στη συμμετοχή σε εκδηλώσεις πολιτικών σωματείων, β) στην αντιμετώπιση εσωτερικών προβλημάτων λόγω των πολέμων και γ) στη συμμετοχή της μπάντας σε εκδηλώσεις σχετικές με εθνικά θέματα. Μέσα από τη μελέτη των πρακτικών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Σώματος Ίδρυτών, αλλά και από τις επιστολές που διασώζονται στο αρχείο της Εταιρίας, προκύπτει ότι η ένταση και η κρισιμότητα των πολιτικών και εθνικών θεμάτων αυτής της περιόδου, σε συνδυασμό και με την κατοχή της Κέρκυρας από τα συμμαχικά στρατεύματα επηρέασαν τη λειτουργία της μπάντας, το ρεπερτόριο της, καθώς και τη συμμετοχή της σε συγκεκριμένες εκδηλώσεις. Η πραγματικότητα αυτή, σε σχέση και με τον κανονισμό της Εταιρίας, σύμφωνα με τον οποίο απαγορευόταν η Εταιρία να αναμιγνύεται στα πολιτικά και η μπάντα να συμμετέχει σε πολιτικές διαδηλώσεις, αποδεικνύει ότι η μπάντα είναι ένας ζωντανός οργανισμός, ο

οποίος δρα σε ένα συγκεκριμένο κάθε φορά κοινωνικο-πολιτικό περιβάλλον, με το οποίο αλληλεπιδρά και εξισορροπεί.

Γιάννης Πλεμμένος,

Από τον μουσικό "εκπολιτισμό" του λαού στην εκλαϊκευση της "πολιτισμένης" μουσικής: Όψεις της συνάντησης της μπάντας των χαλκίνων με τις τοπικές κοινωνίες στην ελληνική επαρχία της Μπελ-Επόκ

Η παρούσα ανακοίνωση προσπαθεί να φωτίσει το θέμα της υποδοχής της μπάντας των χαλκίνων από τις ελληνικές τοπικές κοινωνίες στην πρώιμη περίοδο λειτουργίας της, δηλ. από το 1880 έως τους Βαλκανικούς Πολέμους του 1912-13. Όπως και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, οι φιλαρμονικές μπάντες αποτελούσαν έναν από τους φορείς διάδοσης της λόγιας (σοβαρής) μουσικής στα ευρύτερα λαϊκά στρώματα των αστικών ή ημι-αστικών κέντρων της εποχής, γι' αυτό και είχαν επικριθεί για εκλαϊκευση. Ο "λαϊκός" χαρακτήρας των φιλαρμονικών προκύπτει επίσης από την καταγωγή και κοινωνικο-οικονομική κατάσταση πολλών μουσικών της μπάντας από τα κατώτερα λαϊκά στρώματα. Αντίθετα όμως από την Ευρώπη, στην Ελλάδα οι μπάντες λειτούργησαν αρχικά ως βασικοί μετακενωτές του "κλασικού" ρεπερτορίου, δεδομένου ότι, τουλάχιστον στο επαρχιακό επίπεδο, απουσίαζαν συχνά άλλα ορχηστρικά σύνολα (πλην ίσως της μαντολινάτας, όπου και όταν αυτή υπήρχε). Σε αρκετές περιπτώσεις, οι μπάντες λειτουργούσαν ως συγκοινωνούντα δοχεία με τις πολυφωνικές εκκλησιαστικές χορωδίες, προωθώντας τον περιλάλητο "εκπολιτισμό" της ελληνικής επαρχίας. Μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα, οι ελληνικές μπάντες είχαν ένα σχεδόν καθαρό ευρωπαϊκό προφίλ, όπως προκύπτει από το ρεπερτόριό τους και τους αρχιμουσικούς, οι οποίοι είχαν σπουδάσει σε ευρωπαϊκές χώρες ή είχαν ξένη καταγωγή. Από τις αρχές του 20ου αιώνα, όμως, ο χαρακτήρας των φιλαρμονικών αρχίζει να μεταβάλλεται προς το ελληνικότερο και "λαϊκότερο", όπως προκύπτει από την εισαγωγή παραδοσιακών μελωδιών στο ρεπερτόριο, το άνοιγμα των φιλαρμονικών εταιρειών στην ευρύτερη κοινωνία και τη συμμετοχή της μπάντας σε κέντρα διασκέδασης και σε εκδηλώσεις πάνδημου χαρακτήρα, όπως θεατρικές παραστάσεις, αλλά και παραστάσεις Καραγκιόζη! Η εξέλιξη αυτή συμπίπτει με την αναβίωση του λαϊκού πολιτισμού και την ανανέωση του ενδιαφέροντος για τη δημοτική μουσική, που κορυφώνεται με την ίδρυση του Λυκείου των Ελληνίδων (1911). Η ανακοίνωση βασίζεται στην αποδελτίωση του τοπικού τύπου, τα αρχεία των φιλαρμονικών και άλλα δημοσιευμένα κείμενα διαφόρων επαρχιακών πόλεων (όπως της Καλαμάτας, του Πύργου, του Βόλου κ.ά.).

Σπυρίδων Ρουβάς,

Τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα του σημερινού Αρχιμουσικού Μπάντας & μια πρόταση για την αναβάθμιση των σχετικών Ωδειακών σπουδών σε «Δίπλωμα Διεύθυνσης και Εκπαίδευσης Μπάντας»

Είναι γεγονός ότι η μουσική εκπαίδευση στις φιλαρμονικές σήμερα έχει αναβαθμιστεί και συνεχώς διευρύνεται, ακολουθώντας προφανώς και κατά το δυνατόν τις σχετικές εξελίξεις του χώρου. Ακόμη, με την ευρύτατη χρήση και διάδοση της πληροφορίας, αρα και της σχετικής δραστηριότητας, μέσω του διαδικτύου κυρίως, όσοι υπηρετούμε στις Φιλαρμονικές, είμαστε τυχεροί γιατί

μας δίνεται η δυνατότητα να παρακολουθούμε όλες τις εξελίξεις του χώρου της Μπάντας, σχεδόν σε πραγματικό χρόνο. Όλα αυτά έρχονται σε ευθεία αντίθεση με τις υφιστάμενες και ορισμένες από την σχετική ελληνική νομοθεσία σπουδές διεύθυνσης μπάντας στα ελληνικά ωδεία, οι οποίες είναι διετείς και ορίζονται ακόμη από το Βασιλικό Διάταγμα 16/1966 (ΦΕΚ 7/Α/1966) «Περί ιδρύσεως ιδιωτικών μουσικών ιδρυμάτων». Δεν θα ήταν υπερβολή να ισχυριστούμε ότι αν σήμερα βλέπουμε κάποια πρόοδο στις Φιλαρμονικές μας, οφείλεται στην προσωπικότητα κάθε μαέστρου μπάντας, ο οποίος έχει τη διάθεση να συνεχίσει τις εγκύκλιες σπουδές του, μελετώντας την βιβλιογραφία, τη δραστηριότητα του χώρου, συμμετέχοντας σε σεμινάρια κ.α. ενώ η συνέχιση των ανώτερων σπουδών στη Μουσική σε κάθε περίπτωση είναι επ' ωφελεία και δικής του αλλά και του σωματείου που υπηρετεί. Ο σημερινός «κόσμος» της μπάντας απαιτεί από τον Αρχιμουσικό πολύ μεγαλύτερη κατάρτιση και εξειδίκευση στον τομέα αυτό η οποία για να υπάρξει πρέπει να αναβαθμιστεί πλήρως το εκπαιδευτικό πλαίσιο και περιεχόμενο του «Πτυχίου Ενοργάνωσης και Διεύθυνσης Μπάντας» που παρέχουν μέχρι σήμερα τα Ωδεία στην Ελλάδα. Η αλλαγή του πλαισίου σπουδών μπάντας από διετείς σε τετραετείς και η αναβάθμιση του σχετικού τίτλου από Πτυχίο σε Δίπλωμα αποτελεί μονόδρομο, κυρίως όσον αφορά την ευρύτητα των αντικειμένων που καλείται να γνωρίζει ο σημερινός Αρχιμουσικός.

Σπύρος Σκλαβενίτης – Κατερίνα Μυρτώ Φατούρου,

«Την Κυριακή θ' ακούσουμε την μπάντα». Μια πρώτη προσέγγιση στην ιστορία της Φιλαρμονικής Πρέβεζας «Ο Ορφέας»

Αντικείμενο της προτεινόμενης εισήγησης αποτελεί η προσέγγιση της ιστορίας της Φιλαρμονικής Πρέβεζας «Ο Ορφέας» που σύντομα συμπληρώνει 100 χρόνια ζωής καθώς ιδρύθηκε το 1920. Το 1928, κατά τη σύντομη παραμονή του Κώστα Καρυωτάκη στην Πρέβεζα, η Φιλαρμονική της αποτελούσε ήδη σταθερά στην δημόσια ζωή της πόλης, γι' αυτό άλλωστε αναφέρεται στο ομώνυμο ποίημα. Ωστόσο, ελάχιστα είναι τα γνωστά στοιχεία για την περίοδο πριν το 1945, λόγω της απώλειας του προπολεμικού αρχείου της. Παράλληλα, όμως, παρά την ύπαρξη μικρών αρχειακών συλλογών για την μεταπολεμική περίοδο, απουσιάζει από τη βιβλιογραφία κάποια δημοσίευση για την ιστορία της Φιλαρμονικής. Η παρούσα εισήγηση, θα επιχειρήσει να καλύψει τα παρακάτω ερωτήματα: Οι πηγές για την μελέτη της ιστορίας της Φιλαρμονικής και οι εναλλακτικοί τρόποι ανασύνθεσης της, ελλείπει γραπτών πηγών. Οι σταθμοί της ιστορίας της, οι συνθήκες και οι πρωταγωνιστές της ίδρυσής της. Περίοδοι άνθησης και υποχώρησης. Η σχέση της με την περίπτωση άλλων φιλαρμονικών και κυρίως με την αντίστοιχη επτανησιακή παράδοση αλλά και με άλλες ηπειρώτικες φιλαρμονικές. Η παρουσία της στην πολιτιστική ζωή της Πρέβεζας. Η σχέση με τους θεσμικούς φορείς της πόλης, κυρίως τον Δήμο: από την σύμπνοια και υποστήριξη, στην εγκατάλειψη και τον ανταγωνισμό; Η περίπτωση της Φιλαρμονικής ως υπόθεση εργασίας για την μελέτη των προβλημάτων μιας επαρχιακής φιλαρμονικής.

Βασιλική Φιλιππαίου,

Η μπάντα στα ελληνικά αστικά κέντρα: «Φιλαρμονική Εταιρία Ωδείο Πατρών, μια ιστορική μουσική πορεία».

Η μουσική ιστορία των Πατρών και οι προσπάθειες ίδρυσης μουσικού σωματείου, ξεκίνησαν πολύ πριν ιδρυθεί η «Φιλαρμονική Εταιρία Πατρών», η οποία είναι μεν το αρχαιότερο μουσικό σωματείο της πόλης, το οποίο λειτουργεί και σήμερα, όχι όμως το παλαιότερο που ιδρύθηκε. Αν και από τις αρχές της δεκαετίας του 1870 πολλοί Ιταλοί ή Επτανήσιοι μουσικοδιδάσκαλοι ζούσαν και εργάζονταν στην Πάτρα, δεν υπήρχε πολιτική Μπάντα μέχρι το 1875. Τον Μάιο 1875 ο κερκυραίος Δημ. Μπακίικας συγκρότησε «μουσικό θίασο», αποτελούμενο από 15 μουσικούς «εκ της εργατικής τάξεως», όπως έγραψαν οι εφημερίδες και 8 μαθητές και συγκρότησε την πρώτη πατραϊκή Μπάντα, που μνημονεύεται στα μουσικά Χρονικά της πόλης. Οι πατρινοί, για πρώτη φορά, άκουσαν Μπάντα το 1829 και ήταν από την Γαλλική Στρατιά που απελευθέρωσε την πόλη. Έπαιζε τακτικά έξω από το σπίτι που είχε καταλύσει ο στρατηγός Μαιζών. Την 1^η Οκτωβρίου 1875 ο Γεώργιος Θεοδ. Τζίνης, απογοητευμένος από την κατάληξη του εγχειρήματος Μπακίικα και οραματιζόμενος μια πατραϊκή Μπάντα, ισάξια με τις επτανησιακές ίδρυσε τη «Φιλαρμονική Εταιρία». Η «Φιλαρμονική Εταιρία» συγκέντρωσε στην αρχή 16 μουσικούς και 15 μαθητές, αγόρασε μουσικά όργανα, επίπλωσε γραφεία και συγκρότησε Μπάντα. Όμως, στις 27 Μαΐου 1888 το συμβούλιο της «Φιλαρμονικής» ανακοίνωσε την προσωρινή διακοπή της λειτουργίας της, κατηγορώντας τον τότε δήμαρχο Γ. Ρούφο. Στις 20 Ιανουαρίου 1892, με ηθική και υλική υποστήριξη του τότε δημάρχου Αρ. Κοντογούρη ιδρύεται η «Φιλαρμονική Εταιρία Πατρών», που υπάρχει μέχρι σήμερα.

Κωστής Χασιώτης,

Η ορχήστρα πνευστών στο ελληνικό Πανεπιστήμιο: Έρευνα, εκπαίδευση, τεχνική, ερμηνεία, μουσική δημιουργία και διασύνδεση με την κοινωνία και την αγορά εργασίας

Η ανακοίνωση εστιάζει στη λειτουργία πρωτίστως της Ορχήστρας Πνευστών και δευτερευόντως μικρότερων (αλλά διευρυσμένων) συνόλων πνευστών που λειτουργούν στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Θα γίνει μια σύντομη ιστορική αναφορά στις φιλαρμονικές στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης και στην επίδραση που είχαν (και εξακολουθούν να έχουν) στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή της πόλης. Εν συνεχεία θα παρουσιαστεί η λειτουργία της ορχήστρας πνευστών του ΤΜΕΤ τα τελευταία χρόνια, η οποία αλληλοϋποστηρίζεται από το ερευνητικό έργο του Εργαστηρίου «ΠΙΝΟΕΣ» του Τμήματος. Θα αναλυθούν οι προκλήσεις, τα πλεονεκτήματα, τα μειονεκτήματα και οι δυναμικές που ανέπτυξε το σύνολο τα τελευταία χρόνια και οι προοπτικές που μπορούν να έχουν τα μουσικά σύνολα πνευστών στον ακαδημαϊκό χώρο σε σχέση με άλλους χώρους ή φορείς πολιτισμού και εκπαίδευσης όπου παραδοσιακά δραστηριοποιούνται, πάντα υπό το πρίσμα της λειτουργίας της συγκεκριμένης ορχήστρας. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στη διασύνδεση της έρευνας και του προγράμματος σπουδών με την καλλιτεχνική λειτουργία μουσικών συνόλων στο Πανεπιστήμιο, στις δυνατότητες που δίνονται για διάχυση της γνώσης σε συνεργασία με διεθνείς φορείς, καλλιτέχνες, καθηγητές και στην

κοινωνική απήχηση της δράσης της ορχήστρας στην τοπική και ευρύτερη κοινωνία. Θα δοθεί επίσης έμφαση στη δυναμική που μπορεί να αναπτύξει η λειτουργία της ορχήστρας πνευστών ως φορέας παραγωγής νέας γνώσης, ως φορέας μουσικής δημιουργίας, στη συνεργασία με Πανεπιστημιακά ιδρύματα του εξωτερικού και στην ανάπτυξη νέων επαγγελματικών προοπτικών.

**Άννα Χατζηαθανασίου,
«Δημόσιαι Συναυλίες», 1874-1876**

Η μπάντα του Στρατού Ξηράς που δημιουργήθηκε το 1824, είναι η στρατιωτική μπάντα που λειτουργούσε καθ' όλη τη διάρκεια του δεκάτου ενάτου αιώνα ως το ραδιόφωνο (κατά αναλογία) της εποχής. Ουσιαστικά μετέφερε τα ακούσματα της «καθ' ημάς Δύσεως» αλλά ερμήνευε και έργα γηγενών συνθετών και εμβατήρια αρχιμουσικών της. Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζονται τα συμπεράσματα από την καταγραφή και έρευνα του ρεπερτορίου της Στρατιωτικής Μουσικής Φρουράς Αθηνών κατά τα έτη 1874-1876. Οι πρωτογενείς πηγές που μελετήθηκαν είναι η εφημερίδα ημερήσιας κυκλοφορίας *Εφημερίς*, στην οποία ανακοινώνονταν το πρόγραμμα της συναυλίας της μπάντας, ο τόπος, ο χρόνος και ο αρχιμουσικός της, υπό τον τίτλο «Δημόσιαι Συναυλίες». Η μπάντα έπαιζε δυο-τρεις φορές την εβδομάδα στις πλατείες της Αθήνας. Η συναυλία ξεκινούσε πάντα με ένα εμβατήριο και ακολουθούσαν άλλα πέντε έργα, ως συνήθως εισαγωγές από ιταλικές όπερες, μελοδράματα, πόλκες και βάλς. Επίσης συμπεριλαμβανόταν από τους αρχιμουσικούς και δικά τους έργα ή έργα άλλων στρατιωτικών μουσικών. Από την καταγραφή αποτυπώνεται ο πλούτος πληροφοριών όσον αφορά τη συμμετοχή αλλά και συμβολή της στρατιωτικής μπάντας στα μουσικά τεκταινόμενα της πρωτεύουσας. Τα αποτελέσματα αφορούν κυρίως τις προτιμήσεις του κοινού και των αρχιμουσικών σε έργα ελληνικά ή ξένα, συνέχειες και ασυνέχειες, περιορισμένη χρήση εμβατηρίων αλλά και ελληνικού ρεπερτορίου. Παράλληλα το πρόγραμμα των συναυλιών συνδέεται με το κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι της πρωτεύουσας αλλά και με τις οπερατικές παραστάσεις στο θέατρο Αθηνών.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Η **Φωτεινή Αγγέλη** γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1991. Ξεκίνησε μαθήματα Κλασσικής Κιθάρας στο Ωδείο Κερκύρας το 1998 και Κλαρινέτο το 2004 στην Φιλαρμονική Εταιρεία Κέρκυρας. Το 2009 εισήχθη τρίτη στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Αποφοίτησε το 2014 από την κατεύθυνση Διεύθυνση Ορχήστρας (υπεύθυνος καθηγητής: Μίλτος Λογιάδης). Απέσπασε από το ΙΚΥ υποτροφία «καλύτερου φοιτητή» για τις ακαδημαϊκές χρονιές 2010-11 και 2013-14. Το 2014 ξεκίνησε μεταπτυχιακές σπουδές στη Διεύθυνση Ορχήστρας στο Πανεπιστήμιο "Φόντυς" στο Tilburg της Ολλανδίας με υπεύθυνο καθηγητή τον Arjan Tien και Διεύθυνση Μπάντας με τον καθηγητή Hardy Mertens. Παράλληλα φοίτησε στην τάξη του Daniel Gazon (κατεύθυνση Διεύθυνση Ορχήστρας) στη πόλη Mons του Βελγίου. Τον Ιούνιο του 2017 αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο "Φόντυς" με τον τίτλο «Master in Music - Orchestra Conducting» (Μάστερ Μουσικής στη Διεύθυνση Ορχήστρας) και τον Σεπτέμβριο του 2018 από το Conservatoire Royal de Mons (Βασιλικό Κονσερβατόριο της Μονς) του Βελγίου με τον τίτλο «Master en Musique - Direction d' Orchestre» (Μάστερ Μουσικής στη Διεύθυνση Ορχήστρας). Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια με διεθνούς φήμης μαέστρους όπως ο Jörg Birhance, Konrad von Abel, Jordi Mora και Lucas Servenicas. Έχει διευθύνει χορωδίες (Brabants Koor, Eindhoven), μπάντες πνευστών (Sub Umbra Harmonie στο Eindhoven, Harmonie Orpheus στο Tilburg), μουσικά σύνολα (Σύνολο Σύγχρονης Μουσικής Ιονίου Πανεπιστημίου, Ορχήστρα εγχόρδων του Πανεπιστημίου Fontys) και ορχήστρες (Orchestre Royal de Chambre de Wallonie, Orchestre Royal de Liege, Ορχήστρα Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας). Από το 2016 είναι μόνιμη Βοηθός Μαέστρος του κ. Άλκη Μπαλτά στην Ορχήστρα της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας και Αρχιμουσικός στη Φιλαρμονική Θιναλίων Δήμου Κέρκυρας, έναν οργανισμό που ειδικεύεται στην εκπαίδευση και δημιουργία μουσικών συνόλων από νεαρούς μουσικούς. Για τη σεζόν 2018-2019 έχει επιλεγεί ως Βοηθός Μαέστρος σε διάφορες παραγωγές της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Θεσσαλονίκης.

Ο **Σωκράτης Άνθης** γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1952. Σπούδασε τρομπέτα στη Φιλαρμονική Εταιρεία «Μάντζαρος», με δάσκαλο τον Θανάση Βογιατζόπουλο και στο Ελληνικό Ωδείο, με καθηγητή τον Δημήτρη Κάφυρη, από όπου πήρε το δίπλωμά του με άριστα παμψηφεί και Α' βραβείο. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια τρομπέτας και συνόλου χαλκίνων στην Ελλάδα και το εξωτερικό με διεθνούς κύρους καθηγητές. Στην Ελλάδα έχει πάρει μέρος στις σημαντικότερες μουσικές εκδηλώσεις από το 1975 μέχρι σήμερα αλλά και σε πολλές ηχογραφήσεις για δίσκους και για την Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση. Έχει εμφανιστεί, με συγκροτήματα μουσικής δωματίου κυρίως, στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και σε αρκετές εκτός Ευρώπης, σε αίθουσες όπως Carnegie Hall της Νέας Υόρκης, Queen Elizabeth Hall του Λονδίνου, Salle Pleyel στο Παρίσι, Palais des Beaux-Arts στις Βρυξέλλες, Yotsuya Kumin Hall του Τόκιο κ.α. Υπήρξε στενός συνεργάτης του Μάνου Χατζιδάκι επί εικοσαετία και συμμετείχε σε όλες τις συναυλίες και ηχογραφήσεις έργων του. Ως σολίστ έχει εμφανιστεί με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Θεσσαλονίκης, την Εθνική

Συμφωνική Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ., την Ορχήστρα της Ραδιοφωνίας της Λειψίας στην αίθουσα Gewandhouse, την Ορχήστρα του Πλέβεν της Βουλγαρίας, την Ορχήστρα των Χρωμάτων, την Ορχήστρα ΑΛΕΑ ΙΙΙ της Βοστώνης, την Ορχήστρα Δωματίου «Μαρσύας», την Ορχήστρα Πατρών, την Ορχήστρα Δωματίου της Στουτγάρδης και την Καμεράτα - Ορχήστρα Φίλων της Μουσικής. Με την Ορχήστρα Φίλων της Μουσικής, συμμετείχε ως σολίστ στην συμπαραγωγή του Μεγάρου Μουσικής και της Όπερας του Αμβούργου με το μπαλέτο «Οδύσσεια», σε χορογραφία John Neumeier και μουσική Γιώργου Κουρουπού. Υπήρξε κορυφαίος μουσικός στην ορχήστρα της Εθνικής Λυρικής Σκηνής (1975-1990), στην Κρατική Ορχήστρα Αθηνών (1980-1991), στην Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ (1976-2003), στην Ορχήστρα των Χρωμάτων (1989-). Είναι ιδρυτικό μέλος του συγκροτήματος μουσικής δωματίου «Ν. Μάντζαρος» και του κουϊντέτου χάλκινων πνευστών «Melos Brass» με το οποίο έχει και δισκογραφική δραστηριότητα. Είναι μέλος της κριτικής επιτροπής των διεθνών διαγωνισμών για την Ορχήστρα Νέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την Ορχήστρα Νέων της Μεσογείου. Έχει διδάξει τρομπέτα στο Εθνικό Ωδείο, στο Ωδείο Αθηνών, στο Ωδείο Φ. Νάκας, όπου ήταν και υπεύθυνος του τμήματος χάλκινων πνευστών. Από το 2003 ο ίδιος και το Melos Brass καθιέρωσαν την ετήσια Θερινή Μουσική Ακαδημία στην Κέρκυρα και συνεργάστηκαν με διεθνούς φήμης σολίστ και καθηγητές όπως: T. Dokshizer, Ch. Lindberg, M. Becquet, Fr. Damrow, Chr. Martin, J. Bjørn-Larsen, B. Van Dijk, Bo Nilsson, W. Hilgers, J. Thompson, G. Jones, J. Friedman, H. Halien, H. Macdonald, L. Benucci, J. van Rijen και με τα συγκροτήματα Canadian Brass, German Brass, Mnozil Brass. Από το 2008 ο ίδιος και το Melos Brass είχαν την καλλιτεχνική διεύθυνση του ετήσιου Φεστιβάλ Χάλκινων Πνευστών του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών. Από τον Αύγουστο του 2013 είναι Αρχιμουσικός και Καλλιτεχνικός Διευθυντής στη Φιλαρμονική Εταιρεία «Μάντζαρος». Από το 2003 έως το 2009 ήταν Αναπληρωτής Καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Από το εαρινό εξάμηνο του 2018 καλείται ως Επισκέπτης Καθηγητής στο ίδιο Τμήμα, έχοντας την ευθύνη του αντικειμένου της Τρομπέτας.

Η **Μίτση Ακογιούνογλου** είναι Μεταδιδασκτορική Ερευνήτρια του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Έλαβε Πτυχίο και Μεταπτυχιακό στη μουσικοθεραπεία από το Michigan State University και διδακτορικό στη Μουσικοθεραπεία από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο. Είναι Υπότροφος του Κοινωφελούς Ιδρύματος «Α. Σ. Ωνάσης». Είναι Διπλωματούχος Πιάνου από το Ωδείο Athenaen. Συνεργάζεται με το ΠΜΣ «Μουσική Παιδαγωγική» στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, και ως πανεπιστημιακή υπότροφος διδάσκει μαθήματα της κατεύθυνσης Μουσική Παιδαγωγική και Ψυχολογία της Μουσικής. Είναι μέλος του ΔΣ του Ελληνικού Συλλόγου Πτυχιούχων Επαγγελματιών Μουσικοθεραπευτών (ΕΣΠΕΜ) και επόπτρια του ΕΣΠΕΜ. Εργάζεται ως μουσικοθεραπεύτρια και καθηγήτρια πιάνου στη Χίο και τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζουν στην εθνομουσικοθεραπεία, τις άτυπες μορφές μουσικής μάθησης και τα παιδιά πρόσφυγες.

Ο **Κωνσταντίνος Βλάχος** γεννήθηκε στην Αθήνα το 1968 από Κερκυραίους γονείς. Έλαβε τις πρώτες του μουσικές γνώσεις στην Κέρκυρα με δασκάλους τον

Γεώργιο Κούρκουλο και τον Δημήτριο Δαπέργολα. Κατετάγη στο Πολεμικό Ναυτικό το 1986 ως εθελοντής μουσικός, όπου και υπηρετεί μέχρι σήμερα με τον βαθμό του Πλωτάρχη, έχοντας οργανική θέση Αξιωματικού στον Ναυτικό Σταθμό Κέρκυρας. Στην καριέρα του, εκτός από στέλεχος της Μουσικής του Πολεμικού Ναυτικού, έχει υπηρετήσει και στην μικτή στρατιωτική μουσική του ΝΑΤΟ "Banda de la NATO" στη Νάπολη Ιταλίας. Κατέχει όλα τα απαραίτητα πτυχία ως Αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού, Ενοργάνωσης και Διεύθυνσης Μπάντας καθώς και πτυχίο Σαξοφώνου. Έχει κάνει εμφανίσεις πανελλαδικά, στην Ευρώπη και στην Αμερική, ως μουσικός ή ως επικεφαλής μουσικού τμήματος. Είναι ερευνητής Ναυτικής Ιστορίας.

Η Ρενάτα Δαλιανούδη είναι Λέκτορας στο Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας, του Παν/μίου Ιωαννίνων και Συνεργαζόμενο Επιστημονικό Προσωπικό, στο Ελληνικό Ανοικτό Παν/μιο («Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό»). Εργάστηκε στην Ε.Ρ.Τ. ως μουσικός παραγωγός. Σπούδασε στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., απ' όπου ανακηρύχθηκε Δρ Εθνομουσικολογίας. Οι μουσικές της σπουδές περιλαμβάνουν δίπλωμα Πιάνου, Εκκλησιαστικού Οργάνου, Κλασικού Ακορντεόν, Κλασικής κιθάρας. Οι σπουδές της στον Χορό περιλαμβάνουν: μπαλέτο, παραδοσιακούς χορούς, latin, αργεντίνικο tango. Κατά τη διάρκεια των σπουδών της κέρδισε 31 υποτροφίες από: α) Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, β) Παν/μιο Αθηνών, γ) Ίδρυμα Τεχνολογίας κι Έρευνας, δ) Ωδείο Αθηνών, ε) Εθνικό Ωδείο. Έχει συμμετάσχει σε 4 Ερευνητικά Προγράμματα για καταγραφή, διάσωση, ψηφιοποίηση του ελληνικού πολιτισμού. Στα πονήματά της περιλαμβάνονται 3 Μονογραφίες, άρθρα σε περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων σε Ελλάδα, Η.Π.Α., Ευρώπη. Είναι επιστημονική υπεύθυνη του ντοκιμαντέρ «Η ιστορία της ελληνικής μουσικής από την αρχαιότητα ως σήμερα» (50 εκπομπές, SKAI FM). Μιλά Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά, Ισπανικά.

Ο **Σπύρος Δεληγιαννόπουλος** πραγματοποίησε μουσικές σπουδές στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, στο Goldsmiths College-University of London, στο Internationales Musikinstitut Darmstadt, στο σύγχρονο ωδείο και στο κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης. Είναι Δρ. Σύνθεσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και μέλος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών. Η εργογραφία του, ως συνθέτη, περιλαμβάνει περί τα 60 έργα, τα περισσότερα εκ των οποίων έχουν παρουσιαστεί τόσο στην Ελλάδα όσο και στο Εξωτερικό. Ενδεικτικά: Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Ίδρυμα Τεχνών Θεοχαράκη, Φιλολογικός Σύλλογος Παρνασσός, Γερμανικό Ινστιτούτο Γκαίτε Αθηνών, Ελληνοαμερικανική Ένωση, Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης. Από τον Οκτώβρη του 2017 διδάσκει στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου.

Ο **Κωνσταντίνος Δελλής** γεννήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης. Σε ηλικία 7 χρονών ξεκίνησε μαθήματα μουσικής αρχικά στη Φιλαρμονική Φιλιατών και αργότερα στο Δημοτικό Ωδείο. Συνέχισε στο Ελληνικό Ωδείο Αθηνών όπου σε επίπεδο ανωτέρων θεωρητικών μουσικής σπούδασε Αρμονία, Αντίστιξη, Φυγή, Ενοργάνωση και Διεύθυνση Μπάντας, Τρομπόνι και Πιάνο. Στον τομέα της σύγχρονης μουσικής σπούδασε Jazz Πιάνο, Αρμονία, Αυτοσχεδιασμό, Μοντέρνα Σύνθεση και Jazz Τρομπόνι με τους Μάρκο Αλεξίου, Σύλβιο Σύρο, Δήμο

Δημητριάδη, Γιώργο Φακανά και Άγγελο Τσουρέλη, στα ωδεία «Τέχνης Γ.Φακανά», «Ν. Σκαλκώτας», «Athenaeum». Είναι κάτοχος Η.Ν. Diploma Media Management & Communication Theories του Βρετανικού Ινστιτούτου Τεχνολογικών Σπουδών. Έχει συνεργαστεί με την ορχήστρα της Εθνικής Λυρικής Σκηνής (όπερα) σε παραστάσεις στο Ηρώδειο, Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, Θεσσαλονίκης κ.α, τη Συμφωνική Ορχήστρα, τη Big Band, και την Μπαντίνα του Δήμου Αθηναίων, την Α.Σ.Ο.Ν (Αθηναϊκή Συμφωνική Ορχήστρα Νέων). Συνεργάστηκε και συνεργάζεται με τις Φιλαρμονικές Δήμου Χαλανδρίου, Γέρακα, Ιωαννίνων, Ρόδου, Πρέβεζας, ενώ υπήρξε και αναπληρωτής καθηγητής Τρομπονιού στα μουσικά Γυμνάσια και Λύκεια Τριπόλεως, Ιλίου, Αλίμου. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια Μουσικής Ερμηνείας, Σύνθεσης, Διεύθυνσης Ορχήστρας και Κινησιολογίας, Μουσικής Δωματίου και Οργάνων, Η Τέχνη της Jazz και η Ελληνική Παραδοσιακή Μουσική, Corfu Summer Jazz Academy (διοργάνωση Τμήμα Τζάζ Μουσικής Ιονίου Πανεπιστημίου). Από το Σεπτέμβριο του 2012 συνεργάζεται μόνιμα με τη Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Ιωαννίνων ως εκτελεστής Τρομπονιού, ενώ είναι και Αρχιμουσικός της Φιλαρμονικής του Δήμου Φιλιατών, δημιουργώντας φυτώριο νέων μουσικών (65 μαθητές), με συναυλιακή παρουσία πολλά για το μέλλον υποσχόμενη! Επιπλέον Αρχιμουσικός της Φιλαρμονικής του Φιλοπόροδου Ομίλου Παραμυθίας Θεσπρωτίας, με αντίστοιχη δράση και δημιουργία φυτωρίου Μπάντας που αριθμεί τους 40 μαθητές.

Ο **Κωνσταντίνος Β. Δημούλας** με αρχήθεν σκοπό την ψυχοβιοαναλυτική έρευνα, αφού έκανε βασικές σπουδές σε Φιλολογία, Δημόσιο Δίκαιο και Πολιτικές Επιστήμες και Θεολογία, σπούδασα Φιλοσοφία, Παιδαγωγικά και Ψυχολογία, στο έδαφος της οποίας, έχοντας πάρει μαθήματα Πειραματικής, Γνωστικής, Εξελικτικής και Σχολικής Ψυχολογίας, επικεντρώθηκε στην Κοινωνική και Κλινική Ψυχολογία, στο χώρο της οποίας συνέχισε, με μεταπτυχιακές σπουδές σε Ψυχοανάλυση και Κοινωνική και Κλινική Ψυχολογία, με ιδιαίτερη κατεύθυνση στην Κλινική Ψυχολογία, στο έδαφος της οποίας εξειδικεύθηκα (Ι.Κ.Υ.) με διδακτορικές σπουδές σε Κλινική Παιδονευροψυχολογία και Ψυχιατρική Κλινική Ψυχολογία, διατηρώντας ζωηρό το ερευνητικό ενδιαφέρον του, ως έργο ζωής πλέον, στην Ψυχοβιοανάλυση, όπου και όλη μου η συγγραφική μου δραστηριότητα.

Η **Ζωή Διονυσίου** είναι Επίκουρος Καθηγήτρια Μουσικής Παιδαγωγικής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου και υπεύθυνη του Μεταπτυχιακού ΠΜΣ «Μουσική Παιδαγωγική». Παράλληλα συντονίζει μια σειρά μουσικών δράσεων του Πανεπιστημίου στην κοινότητα, όπως το Πρόγραμμα μουσικής αγωγής για βρέφη και νήπια, Μουσικοπαιδαγωγικά προγράμματα σε μουσεία, πινακοθήκες και βιβλιοθήκες. Τα κυριότερα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τη μουσική εκπαίδευση στην προσχολική ηλικία, τις μουσικές παραδόσεις και τη διδακτική τους. Είναι συνδιευθύντρια σύνταξης του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά* (Ε.Ε.Μ.Ε.), και επιστημονική υπεύθυνη του προγράμματος «Ψηφιακό αποθετήριο και διαδραστική πλατφόρμα για διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και μουσικής μέσα από τα τραγούδια της Μαρίτσας Κωχ: *Εγώ πατρίδα γνώρισα μέσ' από τα τραγούδια*».

Ο **Λάμπρος Ευθυμίου** είναι Διδάκτορας Μουσικολογίας με ειδικευση στην Εθνομουσικολογία. Έχει πραγματοποιήσει επιτόπια έρευνα σε περισσότερες από 150 κοινότητες και αστικά κέντρα στην Ελλάδα, την Τουρκία, τη Βουλγαρία, τη Σερβία και την Π.Γ.Δ.Μ. Μελετά τη μουσική παράδοση, την εξέλιξη και την επίδρασή της στις σύγχρονες μουσικές τάσεις των κυρίαρχων εθνοτήτων, των εθνοτικών ομάδων και των μειονοτήτων των Βαλκανίων. Ειδικότερα, εστιάζει στις φωνητικές μουσικές παραδόσεις των Βαλκανίων, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Στα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εντάσσεται και η ενασχόλησή του με το Εθνογραφικό ντοκιμαντέρ. Είναι μέλος του Διεθνούς Οργανισμού "International Council for Traditional Music" (ICTM) και της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας (ΕΜΕ).

Ο **Κώστας Ζερβόπουλος** είναι διδάκτωρ μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου («Ο Νικόλαος Χαλικιόπουλος - Μάντζαρος και οι μελοποιήσεις του σολωμικού *Υμνου*», 7 τόμοι, διδακτορική διατριβή, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Κέρκυρα 2008), απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. Από τον Απρίλιο του 2012 είναι αρχιμουσικός στη Φιλαρμονική Άνω Κορακιάνας «Σπύρος Σαμάρας», και υπηρετεί ως εκπαιδευτικός μουσικής στη Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευση. Είναι διευθυντής του Γυμνασίου με Α.Τ Κασσιώπης Κέρκυρας και διετέλεσε Διευθυντής του Μουσικού Σχολείου Κέρκυρας από τον Σεπτέμβριο του 2012 έως τον Ιούλιο του 2017.

Ο **Υποπλοίαρχος (Ε) Π.Ν.ε.α Αντώνιος Ζερβός** γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1931. Το 1946 μαθήτευσε στην τάξη θεωρίας μουσικής της Φ.Ε. Κέρκυρας (Παλαιά) και το 1947-1948 στη Φ.Ε Μάντζαρος(Κλαρίνο- Σαξόφωνο), στη μπάντα της οποίας υπήρξε μέλος από το 1948 έως το 1950. Στις 21-7-1950 κατατάχθηκε στη Μουσική του Π.Ν. ως ναύτης πρότακτος μουσικός. Το 1963, έλαβε από το Εθνικό Ωδείο με άριστα παμψηφεί, πτυχίο ενοργάνωσης και διεύθυνσης μπάντας. Κατά το διάστημα 1961-1971, διετέλεσε προϊστάμενος της Ελαφράς Ορχήστρας Π.Ν. Στις 11 Νοεμβρίου 1971, ανέλαβε καθήκοντα Διευθυντού Σχολής Μουσικών και Γενικού Αρχιμουσικού Π.Ν. με το βαθμό του Ανθυπασπιστή. Το 1973 προήχθη σε Σημαιοφόρο, το 1976 σε Ανθυποπλοίαρχο και το 1981 σε Υποπλοίαρχο. Έγραψε εμβατήρια όπως: *Η Γαλανή μας Θάλασσα, Ιόνιο Πέλαγος, Ελλάς και Θάλασσα* και άλλα. Έχει συγγράψει για τη Σχολή Μουσικών του Π.Ν. τα εγχειρίδια *θεωρία Μουσικής, Ιστορίας της Μουσικής, Μουσικής Μορφολογίας, το εγχειρίδιο Ραβδούχου-Σχηματισμών και Επιδείξεων Μπάντας* και το *Εγχειρίδιο Σαλπιγκτού*. Υπό τη διεύθυνση του ηχογραφήθηκε το 1978 ο δίσκος *‘Ο Ναύτης του Αιγαίου’*. Το 2006, μετά από πρόταση της Ένωσης Αποστράτων Αξιωματικών Ναυτικού, επιμελήθηκε την ηχογράφηση όλων των παλαιών σαλπισμάτων που ήταν σε χρήση στο Πολεμικό Ναυτικό. Αποστρατεύθηκε με αίτηση του στις 24 Οκτωβρίου 1983. Μετά την αποστρατεία του ασχολήθηκε με τη συγκέντρωση υλικού σχετικού με την ιστορία της Μουσικής Π.Ν. Καρπός της έρευνας του είναι το βιβλίο *Ιστορία της Μπάντας του Πολεμικού Ναυτικού* που εκδόθηκε το 2012 από την Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού.

Ο **Γιώργος Ζούμπος** τελείωσε το 2^ο Γυμνάσιο Αρρένων της Κέρκυρας το 1976 και το 1980 το Μαθηματικό Τμήμα του Πανεπιστημίου της Πάτρας. Εκπόνησε

διδασκαλική διατριβή στο Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου κατά τα έτη 2000-2004 με τον Καθηγητή κ. Νίκο Καραπιδάκη και θέμα: «Τα μαθηματικά στην Ιόνιο Ακαδημία (1824-1864)». Από το 1983 εργάζεται στη Δευτερομάθμια Εκπαίδευση και από το 2011 είναι διευθυντής του 2^{ου} Γενικού Λυκείου της Κέρκυρας. Άρθρα του για τον πολιτισμό και την ιστορία των Επτανήσων έχουν δημοσιευθεί σε εφημερίδες, περιοδικά και συλλογικούς τόμους, ενώ εισηγήσεις του έχουν παρουσιαστεί σε επιστημονικά συνέδρια.

Ο **Ισίδωρος Θύμης** είναι κάτοχος διπλώματος Κλασσικών Κρουστών από το Ωδείο Φίλιππος Νάκας και πτυχίων Ειδικού Αρμονίας, Αντίστιξης, Ενοργάνωσης - Διεύθυνσης Μπάντας και Φούγκας από το Ωδείο Κερκύρας. Ως ερμηνευτής έχει συνεργαστεί με φιλαρμονικές, ορχήστρες και με μουσικά σύνολα ποικίλης μουσικής, σε συναυλίες και ηχογραφήσεις. Ως συνθέτης έχει δημιουργήσει έργα για σύνολο επιδείξεων Κρουστών Μπάντας, τα οποία έχουν παρουσιαστεί τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Επίσης έχει διασκευάσει και προσαρμόσει έργα ποικίλης μουσικής για μπάντα. Από το 1997 είναι στέλεχος της Μουσικής του Πολεμικού Ναυτικού. Από το 2017 είναι υπεύθυνος του ρεπερτορίου της του οποίου την ψηφιακή αντιγραφή κι επιμέλεια μουσικών έργων, έχει αναλάβει.

Η **Μαρία Στ. Καπκίδη** είναι πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών ΕΚΠΑ με μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης στην «Βυζαντινή Μουσικολογία» από το ΕΚΠΑ. Σήμερα είναι υποψ. Διδάκτορας στο ίδιο τμήμα και φοιτήτρια σε δευτερο μεταπτυχιακό τμήμα στο ΠΤΔΕ «Λαογραφία και Εκπαίδευση». Επίσης, κατέχει τα πτυχία Αρμονίας, Αντίστιξης, Φυγής, Πιάνου, «Michigan Proficiency in English» και «ECDL Progress Certificate». Ακόμη, έχει παρακολουθήσει από το Κέντρο Συνεχιζόμενης Έκπαίδευσης και Επιμόρφωσης (Ε.Κ.Π.Α.) το σεμινάριο της «ειδικής αγωγής» και το πρόγραμμα: *Το Οικουμενικό Πατριαρχείο: Ιστορία – Δίκαιο – Λατρεία*, Διά Βίου Μάθησης στο Α.Π.Θ λαμβάνοντας τα αντίστοιχα πιστοποιητικά. Τέλος, διατελεί πάρεδρο μέλος στην Ελληνική Μουσικολογική Εταιρεία, μέλος στην Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία και στον Σύλλογο Φίλων Ελληνικής Μουσικής.

Ο **Γιάννης Κουτάγιας** γεννήθηκε στην Κέρκυρα και υπηρετεί στο Μουσικό Σχολείο Κέρκυρας ως καθηγητής Κοντραμπάσου. Είναι διπλωματούχος Κοντραμπάσου και Ανώτερων Θεωρητικών. Από νεαρή ηλικία συμμετείχε στην Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Κερκυραίων και έχει συμπράξει με συμφωνικά σχήματα σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος του κοιντέτου Μι ύφεσι, του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου όπως επίσης έχει συμμετάσχει σε πληθώρα συναυλιών και ηχογραφήσεων του. Σήμερα είναι μέλος της Συμφωνικής Ορχήστρας της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κέρκυρας, όπου επίσης διδάσκει Κοντραμπάσο. Είναι απόφοιτος του ΕΑΠ και του ΠΜΣ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου στην Ιστορική Μουσικολογία.

Η **Ανθή Κυρτσόγλου** είναι πτυχιούχος βιολιού, κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος με ειδίκευση Μουσικολογία: Νεοελληνική Μουσική και επί πτυχίω φοιτήτρια του Τμήματος Μουσικών Σπουδών με κατεύθυνση «Μουσικές Επιστήμες» του Ιονίου Πανεπιστημίου. Πέρα από τις μουσικές σπουδές, έχει

τελειώσει το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης στο Α.Π.Θ. και δουλεύει ως δασκάλα από το 2007. Έχει συμμετάσχει σε συναυλίες μουσικών συνόλων του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, της συμφωνικής ορχήστρας της Φ.Ε.Κ., της ορχήστρας του Ιονίου Πανεπιστημίου και έχει πραγματοποιήσει ρεσιτάλ σε Θεσσαλονίκη, Κοζάνη, Έδεσσα, Λιβαδειά και Κέρκυρα. Διδακτικοί και ερευνητικοί της στόχοι αποτελεί η διαθεματική προσέγγιση της μουσικής μέσα από την οποία οι μαθητές βιώνουν τη μουσική ως εμπειρία και σχηματίζουν μια πιο ολοκληρωμένη άποψη σχετικά με τον ρόλο της.

Η **Ελίνα Λευθεριώτη** είναι φοιτήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου στην Κατεύθυνση Μουσικών Επιστημών. Είναι διπλωματούχος κόρνου από το Ιόνιο Ωδείο Κέρκυρας και κάτοχος Πτυχίου Ειδικού Αρμονίας από το Ωδείο Κέρκυρας. Από το 2015 διδάσκει θεωρητικά στη Φιλαρμονική Εταιρεία Κερκύρας. Έχει επίσης συνεργαστεί με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, τη Συμφωνική Ορχήστρα Δήμου Αθηναίων, τη Συμφωνική Ορχήστρα Δήμου Θεσσαλονίκης, τη Συμφωνική Ορχήστρα Νέων του Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης καθώς και με Φιλαρμονικές εντός και εκτός του νησιού της Κέρκυρας.

Ο **Επγός (ΜΣ) Αλέξανδρος Λιτσαρδόπουλος** γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1968. Εισήλθε στην Πολεμική Αεροπορία το 1987 με το βαθμό του Υπαξιωματικού στο Σμήνος Μουσικής και προήχθη Ανθυποσηναγός το 2008. Το 2013 ανέλαβε τα καθήκοντα του Διοικητή του Σμήνους Μουσικής της Πολεμικής Αεροπορίας. Σπούδασε στο Απολλώνιο Ωδείο στην τάξη του καθηγητή Ιωάννη Κούφαλη, όπου το 1995 απέκτησε δίπλωμα στο κλαρινέτο με βαθμό «άριστα παμψηφεί» και δεύτερο βραβείο. Κατόπιν παρακολούθησε μαθήματα επί 3 χρόνια με τον καθηγητή G. Bolobugen, καθώς και σεμινάρια με τους καθηγητές David Campell και Michel Arrignon. Παράλληλα παρακολούθησε μαθήματα ανώτερων θεωρητικών στο Ελληνικό Ωδείο με τους καθηγητές Α. Συμεών και Ι. Καστρινό, όπου απέκτησε τα πτυχία Ειδικού Αρμονίας - Ενοργάνωσης και Διεύθυνσης Μπάντας. Το 2004 απέκτησε μεταπτυχιακό τίτλο με τον καθηγητή Σ. Μουρίκη με βαθμό «άριστα». Έχει συμμετάσχει ως μουσικός με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα (ΕΡΤ), Καμεράτα (Ορχήστρα Μεγάρου Μουσικής Αθηνών), Συμφωνική Ορχήστρα Δήμου Αθηνών Συμφωνική Ορχήστρα Βόλου καθώς κι άλλα μουσικά σύνολα, δίνοντας πολλές συναυλίες στην Ελλάδα και το Εξωτερικό.

Ο **Εμμανουήλ Α. Λούζης** γεννήθηκε στην Αθήνα το 1962. Μεγάλωσε όμως στις Σπέτσες, όπου εργάζεται ως μόνιμος υπάλληλος του Υπουργείου Πολιτισμού στο Μουσείο Σπετσών. Από το 1999 μέχρι το 2004, παράλληλα με τα καθήκοντά του στο Μουσείο, διετέλεσε και άμισθος επιμελητής του Ιστορικού Αρχείου Σπετσών. Το 2006 – 2007, παρακολούθησε την θεματική ενότητα «Ελληνική Ιστορία» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου στην Πάτρα. Εργασίες του έχουν εκδοθεί από τα Γενικά Αρχεία του Κράτους ή έχουν δημοσιευτεί στα περιοδικά *Ναυτική Επιθεώρηση*, *Περίπλους Ναυτικής Ιστορίας*, *Ιστορία Εικονογραφημένη* και *Σπετσιώτικη Ηχώ*. Τα τελευταία χρόνια ασχολείται συστηματικά με την έρευνα της ιστορίας της Μουσικής του Πολεμικού Ναυτικού

Ο **Νίκιας Λούντζης** είναι Ζακύνθιος. Σπούδασε Νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και μεταπτυχιακά μελέτησε στο Λονδίνο Ναυτικό Δίκαιο και Ιστορία του Ευρωπαϊκού Πνεύματος. Μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα έγινε μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, ενώ παράλληλα, ασχολήθηκε με την επτανησιακή ιστορία, τον επτανησιακό πολιτισμό και την επτανησιακή τέχνη (κυρίως μουσική και ζωγραφική). Έχει δημοσιεύσει σχετικά βιβλία και δοκίμια σε εφημερίδες, περιοδικά και δίσκους. Υπήρξε μουσικός παραγωγός του Γ' Προγράμματος της ΕΡΑ.

Ο **Τχης Αθανάσιος Μανιάτης** γεννήθηκε στην Αθήνα το 1965. Η επαφή του με τη μουσική ξεκίνησε σε μικρή ηλικία επηρεασμένος από τον πατέρα του, Γεώργιο Μανιάτη, ο οποίος υπηρέτησε στη Στρατιωτική Μουσική (1953-1988). Σπούδασε σαξόφωνο, κλαρινέτο καθώς και Ανώτερα Θεωρητικά στα Ωδεία Αθηνών, Ελληνικό και Ραϋμόνδη. Το 1984 εισήχθη στις τάξεις του Μουσικού Σώματος. Από το 1984 έως το 2015 έχει υπηρετήσει ως κλαρινετίστας σε διάφορες μονάδες της Ελλάδας. Σήμερα είναι ο Διευθυντής του Μουσικού Σώματος ΓΕΣ. Το 2015 με αφορμή τον εορτασμό των 190 χρόνων από την ίδρυση της Στρατιωτικής Μουσικής, οργάνωσε έκθεση φωτογραφίας, η οποία έως σήμερα, έχει παρουσιασθεί σε ένδεκα πόλεις της Ελλάδας.

Ο **Γεράσιμος Μαρτίνης** γεννήθηκε στην Κέρκυρα. Είναι υποψήφιος διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Πήρε τα πρώτα του μαθήματα μουσικής στο Ωδείο Κέρκυρας. Αποφοίτησε από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών, με ειδίκευση στην ιστορική μουσικολογία. Στην πρακτική του άσκηση εργάστηκε στο Μουσείο και στο Αρχείο της Φ.Ε. Κερκύρας. Οι μεταπτυχιακές του σπουδές αφορούν την «Ιστορική Μουσικολογία - Νεοελληνική Μουσική» και τη «Μεθοδολογία Κριτικής & Έκδοσης Ιστορικών & Αρχειακών Πηγών». Έχει συμμετάσχει σε διαλέξεις και επιστημονικά συνέδρια, ενώ κείμενά του έχουν δημοσιευθεί σε περιοδικά μουσικού και ιστορικού ενδιαφέροντος. Έχει παραδώσει διδακτικό έργο στα Τμήματα Μουσικών Σπουδών και Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Είναι καθηγητής ανώτερων θεωρητικών στο Ωδείο Κέρκυρας και υπεύθυνος του Αρχείου της Φ.Ε. «Μάντζαρος».

Ο **Έκτορας Μερκούρης** γεννήθηκε στην Κέρκυρα όπου και έλαβε τα πρώτα μαθήματα μουσικής στη Φ.Ε. "Ο Καποδίστριας". Φοίτηε στο Μουσικό Σχολείο και στο Ωδείο Κέρκυρας, όπου έλαβε το πτυχίο Αρμονίας (1996). Το 1997 εισάχθηκε στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, από όπου αποφοίτησε τον Απρίλιο του 2004. Παράλληλα έλαβε τα πτυχία Αντίστιξης (1999), Φούγκας (2001) και Τρομπονιού (2003) από το Μακεδονικό Ωδείο Θεσσαλονίκης. Υπήρξε ενεργό μέλος της Συμφωνικής Ορχήστρας του Α.Π.Θ., της μουσικοθεατρικής ομάδας «Μουσικό Πολύτροπο», της φιλαρμονικής του Δήμου Σερρών, διαφόρων συγκροτημάτων τζαζ και της Big Band της Βασιλικής Ακαδημίας των Βρυξελλών, της οποίας έχει παρακολουθήσει, ως φοιτητής και κατόπιν εισαγωγικών εξετάσεων, μέρος του προγράμματος της κατεύθυνσης τζαζ. Έχει διδάξει σε σχολεία της πρωτοβάθμιας, σε μουσικά σχολεία, στις Φιλαρμονικές Άνω Κορακιάνας, Δήμου Κασσωπαίων, Λευκάδας, Ιθάκης και Δήμου Παξών, όπου και διετέλεσε

αρχιμουσικός από το 2008 έως το 2010. Το Μάιο του 2016 έλαβε Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στην «Πρακτική και διδασκαλία της Τζαζ» από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Από τον Αύγουστο του 2009 είναι μόνιμα διορισμένος καθηγητής θεωρητικών, με δεύτερη ειδίκευση στο τρομπόνι, στο Μουσικό Σχολείο Λευκάδας, του οποίου δημιούργησε και διευθύνει τη μπάντα.

Ο **Γιώργος Β. Μονεμβασίτης** γεννήθηκε το 1947 στο Γύθειο. Αγάπησε μικρός τη μουσική, καθώς μεγάλωσε στους απόηχους της εποχής του Τζοκόντο Μορέττι (1867-1941). Σπούδασε στη σχολή Πολιτικών Μηχανικών του ΕΜΠ (1965-70). Υπήρξε βασικό μέλος της Μικτής Χορωδίας του ΕΜΠ και σολίστ κλασικής κιθάρας στις εκδηλώσεις της. Από το 1970 εκπονεί στατικές μελέτες οικοδομικών και συγκοινωνιακών έργων, συνεργαζόμενος με διακεκριμένους αρχιτέκτονες. Από το 1978 ασχολείται αδιαλείπτως ως κριτικός και σχολιαστής μουσικών δρωμένων, κειμενογράφος προγραμμάτων μουσικών εκδηλώσεων και μουσικών εκδόσεων, καθώς και παραγωγός-παραρσιαστής μουσικών εκπομπών – κυρίως από το Τρίτο Πρόγραμμα της ΕΡΑ. Για 25 χρόνια (1989-2013) δίδαξε σε δημοσιογραφικές σχολές Ιστορία της Μουσικής, Τέχνη και τεχνική του ραδιοφώνου, καθώς και Μουσική επικοινωνία.

Η **Μαρία Ντούρου** είναι συνθέτης, μουσικολόγος, φιλόλογος. Διδάκτωρ του Τ.Μ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. με έμφαση στην Ιστορική-Συστηματική Μουσικολογία. Η διατριβή της έχει τιμηθεί με τη 'Δωρεά σε μνήμη Γ. Α. Παπαϊωάννου' του τμήματος Κληροδοτημάτων του Α.Π.Θ. Μέλος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών και της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Σπούδασε σύνθεση στην École Normale de Musique de Paris (καθ. Υ. Taira) και στο Ωδείο Athenaeum (καθ. Κ. Βαρότσης). Έργατης έχουν ερμηνευτεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει συμμετάσχει σε μουσικολογικά και μουσικοπαιδαγωγικά συνέδρια. Έχει εκπονήσει Πρόγραμμα Σπουδών και Οδηγό για τον Εκπαιδευτικό για το μάθημα Ευρωπαϊκή Μουσική Ιστορία για τα Μουσικά Γυμνάσια. Υπηρέτησε το θεσμό των Μουσικών Σχολείων (2001-2017) και διέλεσε Διευθύντρια του Μουσικού Σχολείου Σιάτιστας (2011-2017). Δίδαξε Θεωρητικά της Μουσικής στο Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ. Γνωρίζει αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά και είναι πτυχιούχος του τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Α.Π.Θ. Μελετάει και γράφει ποίηση. Είναι μεταπτυχιακή φοιτήτρια του τμήματος Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας και εκπονεί μεταδιδακτορική έρευνα στο Τ.Μ.Σ. του Ιονίου Πανεπιστημίου με θέμα 'Αποδίδοντας μουσικά τον Κ. Π. Καβάφη' (επ. καθ.: Ι. Παπαδάτος). Από τον Οκτώβριο του 2017 ανήκει στο Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό του ίδιου τμήματος με γνωστικό αντικείμενο 'Ανώτερα Θεωρητικά και Σύνθεση'.

Η **Αλεξάνδρα Παπαστεργιοπούλου** γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Θεσσαλονίκη. Είναι απόφοιτη του Μεταπτυχιακού κύκλου «Μουσική κουλτούρα και επικοινωνία» του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. και απόφοιτη του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Επίσης, είναι διπλωματούχος του Κρατικού Ωδείου Θεσ/νίκης στη σχολή της Βυζαντινής Μουσικής και πτυχιούχος στη σχολή των Ανώτερων Θεωρητικών. Ήταν 8 χρόνια μέλος της Φιλαρμονικής Νεάπολης Θεσ/νίκης, 2 χρόνια μέλος της

Ορχήστρας του Α.Π.Θ. και 2 χρόνια μέλος της Ορχήστρας του Κ.Ω.Θ. Εργάζεται στα μουσικά σύνολα της Στρατιωτικής Μουσικής Φρουράς Αθηνών ενώ παράλληλα συμμετέχει σε ποικίλα μουσικά σχήματα και παραγωγές σε Αθήνα και Θεσ/νίκη. Από το 2015 έως σήμερα διδάσκει στο Κοινωνικό Ωδείο Αθηνών.

Ο **Δημήτρης Παπικινός** γεννήθηκε στην Κέρκυρα, όπου έκανε τα πρώτα του μουσικά βήματα στη Φ.Ε Μάντζαρος και κοντά στους Κερκυραίους δασκάλους Δημήτρη Δαπέργολα και Γιώργο Περούλη. Σπούδασε στο Ελληνικό Ωδείο Αθηνών κλαρινέτο (Άριστα και Α' Βραβείο) και Ανώτερα Θεωρητικά. Στο διάστημα των σπουδών του παρακολούθησε σεμινάρια κλαρινέτου κοντά σε γνωστούς ξένους καθηγητές, όπως τους Michel Arrignon και Marek Schiller ενώ το 1995 και 1996 μελέτησε κλαρινέτο με τον διάσημο Ιταλό καθηγητή Vincenzo Mariozzi. Το 1993 βραβεύτηκε στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Μουσικής Δωματίου στη Θεσσαλονίκη (κατηγορία Duo) ενώ το 1994 συνεργάστηκε και με το Τρίο του Gdansk. Την περίοδο 1995 – 2000 ήταν μέλος του **Τρίο Κορυφώ**, το οποίο έδωσε δεκάδες συναυλίες παρουσιάζοντας έργα Ελλήνων και ξένων συνθετών για πρώτη φορά στην Ελλάδα συνεργαζόμενο με το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου, την Ένωση Ελλήνων Μουσουργών και την Ελληνική Ραδιοφωνία. Από το 1996 ως το 2000 δίδαξε στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου, όπου ίδρυσε και διέθυνε την «Ορχήστρα Μπαρόκ Μουσικής». Από το 1994 διδάσκει ως μόνιμος καθηγητής στο Μουσικό Σχολείο Κέρκυρας και ως αρχιμουσικός της Μπάντας του Σχολείου συμμετείχε επανειλημμένως στους Πανελλήνιους Μαθητικούς Αγώνες Μουσικής λαμβάνοντας συνολικά εννέα φορές το Α' Βραβείο. Στο διάστημα 2000 – 2017 διέθυνε τη Φιλαρμονική Συναράδων με την οποία βραβεύτηκε (Ασημένιο Μετάλλιο) το 2010 στον Διεθνή Διαγωνισμό Μπαντών στην πόλη Rybnik της Πολωνίας. Έχει εμφανιστεί σε συναυλίες σε Ιταλία, Βουλγαρία, Πολωνία και Αλβανία, ενώ από το καλοκαίρι του 2017 επέστρεψε μετά από απουσία 24 ετών στη Φιλαρμονική Ένωση Καποδίστριας στη θέση του Αρχιμουσικού και Διευθυντή Σχολών.

Η **Όλγα Παχή** είναι διδάκτωρ Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Έχει συγγράψει δύο μονογραφίες και δέκα μελέτες σχετικά με τη Νεοελληνική Ιστορία και την Ιστορία της Κέρκυρας και έχει συμμετάσχει ως εισηγήτρια σε διάφορα συνέδρια και ημερίδες. Από τον Μάρτιο του 2003 μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2018 υπηρέτησε ως Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων και Προϊσταμένη Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Ιονίων Νήσων. Από τον Οκτώβριο του 2018 είναι Οργανωτική Συντονίστρια του 1ου Περιφερειακού Κέντρου Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Ιονίων Νήσων.

Ο **Γιάννης Πλεμμένος** είναι διδάκτωρ Εθνομουσικολογίας του Παν/μίου του Cambridge με υποτροφία από τη Βρετανική Ακαδημία του Λονδίνου. Δίδαξε επί μια δεκαετία σε διάφορα πανεπιστημιακά τμήματα, μεταξύ των οποίων στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Παν/μίου (2000-2008). Το 2008 εξελέγη ερευνητής στο Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών και παράλληλα διδάσκει ως σύμβουλος-καθηγητής στο Ελληνικό

Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΛΠ40). Έχει εκδώσει τρεις μονογραφίες από Αθηναϊκούς εκδοτικούς οίκους, έχει επιμεληθεί τρεις τόμους της Ακαδημίας Αθηνών, έχει δημοσιεύσει πολυάριθμα άρθρα σε πρακτικά συνεδρίων, επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους στην Ελλάδα και το εξωτερικό και έχει συγγράψει λήμματα σε μεγάλες εγκυκλοπαίδειες (π.χ. Oxford Grove Music Online). Έχει συμμετάσχει σε εκπομπές του BBC Radio 3, του Γ' Προγράμματος της ΕΡΑ και της τηλεόρασης της ΕΡΤ. Είναι μέλος συμβουλευτικών επιτροπών ξένων επιστημονικών εκδόσεων και μέλος της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας.

Ο **Σπυρίδων Ρουβάς** σπούδασε μουσική στη Φιλαρμονική Εταιρεία «Μάντζαρος» και στα Ωδεία Κέρκυρας και Ιόνιο, απ' όπου έλαβε πτυχία Αρμονίας, Αντίστιξης, Ενοργάνωσης Πνευστών και Διεύθυνσης Μπάντας, Φούγκας, Δίπλωμα Σύνθεσης και Δίπλωμα Τρομπονιού. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου με Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στη Σύνθεση και κάτοχος του Diploma ALCM in Conducting από το London College of Music. Επίσης σπούδασε Διεύθυνση Μπάντας στην Libera Academia DAS, στο Fermo της Ιταλίας. Από το 2003 υπηρετεί ως καθηγητής μουσικής στην Α'θμια Εκπαίδευση και από το 2004 διδάσκει Ανώτερα Θεωρητικά και Τρομπόνι στο Ιόνιο Ωδείο Κερκύρας. Από τον Ιανουάριο του 2014 είναι Υπαρχιμουσικός της Φ.Ε. "Μάντζαρος" και από τον Σεπτέμβριο του 2018 Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Κέντρου Επτανησιακής Μουσικής και Πολιτισμού της Χορωδίας Κέρκυρας. Είναι Υποψήφιος Διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, με θέμα της διατριβής: *Έργα για Σύνολα Πνευστών: Έρευνα, Επεξεργασία/Διασκευή, Εκδοτική Επιμέλεια και Εκτέλεση.*

Ο **Σπύρος Σκλαβενίτης** είναι διδάκτωρ ιστορίας και αρχειονόμος, απόφοιτος των αντίστοιχων τμημάτων του Ιονίου Πανεπιστημίου. Εργάζεται ως προϊστάμενος των ΓΑΚ-Αρχείων Ν. Πρέβεζας. Επιστημονικά ασχολείται με την ιστορία των Επτανήσων και της Πρέβεζας, καθώς και με αρχειακά ζητήματα, και πιο συγκεκριμένα ανάδειξης και παρουσίασης αρχείων, ειδικά της Πρέβεζας. Δεδομένης της επαγγελματικής του ιδιότητας και των επιστημονικών του ενδιαφερόντων, έχει εντοπίσει και μελετήσει αρκετά ιδιωτικά αρχεία στην Πρέβεζα, τα οποία αναπληρώνουν εν μέρει την απώλεια αντίστοιχων δημόσιων αρχείων στην πόλη.

Η **Αικατερίνη-Μυρτώ Φατούρου** αποφοίτησε από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου το 2008. Το 2016 ολοκλήρωσε το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου Μουσικολογία: Ιστορία Νεοελληνικής Μουσικής με τίτλο διπλωματικής: *Οι σχετιζόμενες με το Ωδείο Αθηνών ορχήστρες πνευστών (μπάντες) μέσα από το αρχειακό υλικό του Ωδείου και τον τύπο της εποχής με επιβλέποντα καθηγητή τον Κώστα Καρδάμη.* Είναι κάτοχος πτυχίου κλασικής κιθάρας και τελειόφοιτος του Τμήματος Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του Τ.Ε.Ι. Ηπείρου με ειδίκευση στο ακορντεόν. Από το 2009 εργάζεται ως καθηγήτρια μουσικής σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ως μουσικός σε παραστάσεις και συναυλίες.

Η **Βασιλική Φιλιππαίου** είναι συνθέτης, καθηγήτρια Ανώτερων Θεωρητικών και Διευθύντρια στη Φιλαρμονική Εταιρία Ωδείο Πατρών. Δίδαξε στη δημόσια Μέση Εκπαίδευση από 1981-2005. Το συνθετικό της έργο περιλαμβάνει έργα για σόλο όργανα, για μικρά οργανικά ή φωνητικά σύνολα, για ορχήστρα, για φωνή και ορχήστρα ή οργανική συνοδεία. Η μουσική της γραφή βασίζεται στην εσωτερική αναζήτηση και στο στοχασμό, χρησιμοποιώντας πολυρυθμία, ατονικότητα και γενικά σύγχρονες τεχνικές που συνδυάζονται αβίαστα με τους τρόπους της ελληνικής μουσικής. Εκτός από τη διδασκαλία και τη σύνθεση ασχολείται με τη μελέτη, την ανάλυση και τη συγγραφή σχετικά με τη μουσική. Έχει δημιουργήσει δύο θεσμικούς κύκλους, το «PODIUM Νέων Καλλιτεχνών» και το «Μουσικό Μάϊο», διοργανώνοντας παράλληλα συναυλίες, σεμινάρια και ημερίδες που αφορούν τη μουσική. Είναι μέλος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών.

Ο **Κωστής Χασιώτης** είναι σολίστ στο όργανο όμποε. Ακόμη είναι διδάκτωρ (DMA) του *City University London /Guildhall School of Music and Drama* (2010), Αναπληρωτής Καθηγητής και Διευθυντής του Εργαστηρίου Συνόλων Πνευστών Οργάνων (ΠΝΟΕΣ) του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Διδάσκει όμποε, μουσική δωματίου και προετοιμάζει την ορχήστρα πνευστών και τα πνευστά της συμφωνικής του Τμήματος. Έχει κάνει ανακοινώσεις σε διεθνή και πανελλήνια συνέδρια, Masterclasses και διαλέξεις σε Μουσικά Σχολεία και Πανεπιστήμια σε Σουηδία και ΗΠΑ (2014-2017). Ερευνητικά ενδιαφέροντα: τεχνικές μελέτης και δοκιμών συνόλων πνευστών, διασύνδεση της ιστορικής και σύγχρονης επιστημονικής έρευνας με τη μουσική εκτέλεση και παιδαγωγική, ιστορικά ενημερωμένη εκτέλεση και κριτική και ερμηνευτική έκδοση μουσικών έργων.

Η **Άννα Χατζηαθανασίου** γεννήθηκε στις Σέρρες. Πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του μεταπτυχιακού προγράμματος «Μουσική, κουλτούρα και επικοινωνία: ανθρωπολογικές και επικοινωνιακές προσεγγίσεις της μουσικής». Σπούδασε πιάνο και ανώτερα θεωρητικά (Αρμονία, Ενοργάνωση, Αντίστιξη, Φούγκα και Σύνθεση), ενώ είναι υποψήφια διδάκτορας του τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Από το 2003 εργάζεται ως στρατιωτικός μουσικός (φλάουτο) στην Μπάντα του Στρατού Ξηράς.

Επιστημονική Επιτροπή

Πάνος Βλαγκόπουλος
Κώστας Καρδάμης
Χάρης Ξανθουδάκης
Σπύρος Προσωπάρης

Οργανωτική Επιτροπή

Σπυρίδων Παδοβάς
Κερκύρα Ασπιώτη
Ελίνα Λευθεριώτη
Κώστας Σουέρεφ